

- Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Övriga nämnder
Förvaltning

Åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024–2028

Fastställt av kommunfullmäktige 2024-12-12 § 253

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram omgivningsbuller 2024 – 2028

Sammanfattning

Buller är den påverkan på miljön som påverkar flest människor i Sverige. Buller är ett oönskat ljud. Det är i stort sett ingen skillnad på ljud och buller. Vad vi upplever som buller skiljer sig mellan olika personer och varierar även över dygnet. Ett ljud som man kanske inte märker på dagen då döljs av andra ljud och aktiviteter medan samma ljud på natten kan upplevas som väldigt störande. Vi är också olika bullerkänsliga i olika miljöer.

Exponering av buller kan leda till en rad negativa hälsoeffekter. Buller påverkar sömn och vila, uppmärksamhet och prestationsförmåga, samtal och inläring samt skapar stress och medför koncentrationssvårigheter. Det finns också forskning som visar på att långvarig exponering för trafikbuller kan medföra negativa och/eller skadliga effekter på hjärt-kärlsystemet och ämnesomsättningen samt kognitiva funktionsnedsättningar hos barn. Den negativa påverkan som buller kan ha på människors hälsa gör buller till en viktig fråga för kommunen att arbeta aktivt med.

Detta åtgärdsprogram, som är det tredje för Jönköpings kommun, gäller för perioden 2024 – 2028 och är upprättat med stöd av förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Enligt förordningen ska städer med fler än 100 000 invånare upprätta så kallade strategiska bullerkartor och beräkna hur många invånare som exponeras för olika bullernivåer från väg, järnväg och flyg samt ta fram ett åtgärdsprogram. Jönköpings kommun har ca 146 000 invånare och omfattas därmed av förordningen. Målet med åtgärdsprogrammet är att minska bullrets negativa påverkan på människors hälsa samt skapa en bättre ljudmiljö.

Åtgärdsprogrammet ska enligt lagstiftningen omarbetas vid behov eller senast fem år efter antagande. Tidigare åtgärdsprogram antogs av kommunfullmäktige år 2018.

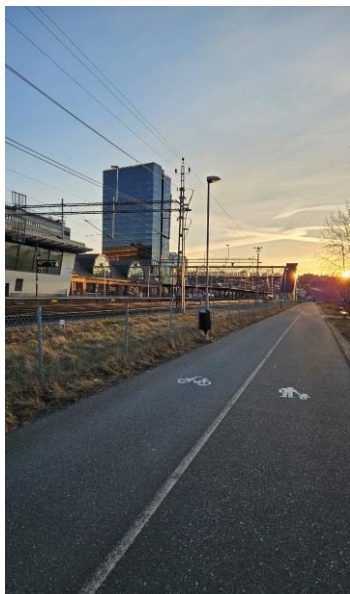
Stadsbyggnadskontoret kommer kontinuerligt följa upp mål och åtgärder och efter halva programperioden ska en större avstämning genomföras.

I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Då utvärderas i vilken grad programmets åtgärder har genomförts samt vilken effekt de fått.

För att komma tillrätta med bullerstörningar i befintlig miljö arbetar man mycket med åtgärder för att förbättra inomhusmiljöer i bostäder. Både kommunen och Trafikverket arbetar med att åtgärda fastigheter genom till exempel fönsterbyte. Det är även viktigt att arbeta med åtgärder som berör våra barn och ungdomar. Åtgärder som förbättrar ljudmiljön i utemiljöer vid förskolor och skolor, som till exempel bullerskärmar, kommer därför att vara en viktig och prioriterad del av kommande arbete.

Den kartläggning av omgivningsbuller som utförts av Jönköpings kommun och beräkning av antal exponerade visar att ca 59 400 personer exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från vägtrafiken. Lden är ett vägt bullermått för dag-kväll-natt-nivån (day-evening-night) som används för att bedöma hur störande bullerexponeringen är oavsett tid på dygnet. Folkmängden i Jönköpings kommun år 2022 var enligt SCB 145 114 invånare. Detta innebär att cirka 41 % av Jönköpings kommuns invånare exponeras för nivåer över Lden 55 dB(A). Ansvaret för dessa bär väghållaren, vilket betyder att kommunen svarar för de kommunala vägarna medan Trafikverket ansvarar för de statliga vägarna.

Antalet personer som enligt kartläggningen exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från tågtrafiken är drygt 15 700 personer, vilket är ca 11 % av befolkningen. Det är Trafikverket som ansvarar för eventuella åtgärder för de personer som exponeras för buller från järnvägen.

När det gäller flygbuller så är 0 personer exponerade för ljudnivåer över FBN (flygbullernivå) 55 dB(A). Eftersom det är Jönköpings kommun som äger flygplatsen är kommunen ansvarig om personer exponeras av buller från flyget.

Jönköpings kommuns mål för programperioden 2024 – 2028:

- Antalet bullerstörda under natt ska minska.
- Antalet invånare som utsätts för höga ljudnivåer i sin inomhusmiljö, orsakat av omgivningsbuller, ska minska.
- Effekterna av de bullerdämpande åtgärder, som kommunen äger och förvaltar, så som skärmar, vallar och murar, ska inte försämrans.
- Färre barn och ungdomar ska utsättas för höga ljudnivåer, orsakat av omgivningsbuller, när de vistas utomhus vid förskolor och skolor.
- Ljudnivån i parker, torg eller grönområden ska förbättras eller, där det idag är en god ljudmiljö, inte försämrans.
- Öka samsynen på bullerhantering i kommunen samt även öka samarbetet mellan kommunens förvaltningar i frågan.

Nedanstående tabell är en sammanfattning av de åtgärder som föreslås under programperioden. Åtgärderna är av varierande karaktär och vissa kräver fysiska och eller ekonomiska satsningar, medan andra ingår i ordinarie verksamhet och syftar till att skapa en kunskapsbas att arbeta vidare ifrån.

Åtgärd	Ansvarig	Tid
Inventera kommunala vägar	SBK	2024
Revidera och uppdatera riktlinjer för bidrag till fönsteråtgärder samt fortsatt arbete med bidraget	SBK	2024
Utreda höjning av bidragsnivåer bidrag för fönsteråtgärder	SBK	2024
Fortsatt arbete med bidrag för fönsteråtgärder	SBK	Årligen
Informationsbroschyr om buller	SBK	2025
Inventera befintliga kommunala bullerdämpnings-åtgärder	SBK, TK	2026
Kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor	SBK, UBF	2024
Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 5 förskolor eller skolor	TK i samverkan med UBF	Årligen
Inventera parker, torg och grönområden	SBK	2026
Ta fram en rutin och ett handläggarstöd för hantering av omgivningsbuller	SBK	2027
Samverkan med Trafikverket	SBK	Årligen

Innehållsförteckning

Inledning	8
Bakgrund	8
Syftet med åtgärdsprogrammet.....	9
Omfattning och avgränsning	10
Undersökning av betydande miljöpåverkan	12
Åtgärdsprogrammets status.....	13
Framtagande.....	13
Åtgärdsprogram	15
Genomförda åtgärder	15
Långsiktiga mål och strategier	16
Mål för programperioden 2024 – 2028	17
Åtgärder under programperioden 2024 – 2028	21
Konsekvensanalys.....	22
Finansiering.....	23
Uppföljning och utvärdering.....	23
Trafikverket.....	24
Kommunomfattande bullerkartläggning 2022	25
Avgränsning och metod.....	25
Resultat.....	27
Lden	27
Lnight	28
Hälsoeffekter	30
Analys och slutsats	33
Lagstiftning, riktvärden och mål	35
Hälsoeffekter av buller	39
Bilaga 1	42
Uppföljning av åtgärdsprogram 2019 – 2023	42
Bilaga 2	44
Definitioner	44
Begrepp och förkortningar	47

Bilaga 3	49
Miljökonsekvensbeskrivning	49
Bilaga 4	55
Underlaget för antal exponerade i respektive redovisningsintervall	55
Bilaga 5	59
Jönköpings kommuns åtgärdsprogram omgivningsbuller 2024 – 2028, sändlista samråd.....	59
Inkomna remissvar	60
Trafikverket	60
Miljö- och hälsoskyddsämnden.....	61
Kultur- och fritidsämnden	68
Länsstyrelsen i Jönköpings län	72
Kommentarer till inkomna synpunkter	77

Inledning

Bakgrund

Buller är ett växande samhällsproblem i hela Europa som orsakar ohälsa och obehag för ett stort antal drabbade. Forskning inom buller visar en allt mer samstämmig bild av att buller påverkar människors hälsa negativt. Buller påverkar sömn och vila, uppmärksamhet och prestationsförmåga, samtal och inläring samt skapar stress och medför koncentrationssvårigheter. Det finns också forskning som visar på att långvarig exponering för trafikbuller kan medföra negativa och/eller skadliga effekter på hjärt-kärlsystemet och det metaboliska systemet samt kognitiva funktionsnedsättningar hos barn. Den negativa påverkan som buller kan ha på människors hälsa gör buller till en viktig fråga för kommunen att arbeta aktivt med.

Mot bakgrund av de hälsoeffekter samt samhällskostnader som buller anses bidra till betraktar EU buller som ett av de viktigaste samhällsproblemen att arbeta med. Detta har resulterat i ett direktiv (2002/49/EG) följt av den svenska förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Enligt förordningen ska kommuner med fler än 100 000 invånare vart femte år kartlägga omgivningsbuller och ta fram ett förslag till åtgärdsprogram. Eftersom Jönköpings kommun har en befolkning på ca 146 000 invånare omfattas Jönköping av dessa bestämmelser.

Syftet med åtgärdsprogrammet

Syftet med detta åtgärdsprogram är att, genom insatser som förbättrar ljudmiljön, minska omgivningsbullrets negativa påverkan på människors hälsa och därigenom också göra Jönköpings kommun till en attraktivare kommun.

Detta åtgärdsprogram är upprättat av Jönköpings kommun enligt den svenska förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Förordningen bygger på det europeiska direktivet 2002/49/EG vars syfte är att få till stånd sådana förändringar av kommunen och trafiksystemen att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Inför framtagandet av åtgärdsprogrammet har en kommunövergripande bullerkartläggning genomförts, även detta i enlighet med förordningen. Bullerkartläggningen omfattar buller från väg och järnväg. Buller från flyg har kartlagts av Swedavia konsult.

Enligt 1 § första stycket förordningen (2004:675) om omgivningsbuller ska det genom kartläggning av omgivningsbuller samt upprättande och fastställande av åtgärdsprogram eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa (miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. 2 § första stycket miljöbalken).

Åtgärdsprogrammets huvuduppgift är att fungera som ett strategiskt dokument för kommunens arbete med omgivningsbuller och målet är att skapa en grund för ett mer systematiskt och kontinuerligt arbete som förbättrar ljudmiljön i kommunen och minskar antalet människor som exponeras för omgivningsbuller. Detta åtgärdsprogram gäller för perioden 2024 – 2028 och ska enligt lagstiftningen omarbetas vid behov, dock senast fem år efter antagande.

Omfattning och avgränsning

Enligt förordningen om omgivningsbuller ska åtgärdsprogrammet beskriva verksamheter och områden som behöver förbättras med avseende på buller samt vilka problem som bedöms vara prioriterade och kriterierna för hur dessa valts ut. Programmet ska också innehålla en långsiktig strategi för hantering av buller liksom en beskrivning av de bullerminskande åtgärder som planeras och som ska föreslås under de kommande fem åren. I förordningen anges att buller från väg-, järnväg och flygtrafik samt industriell verksamhet enligt särskild definition ska kartläggas.

Vägtrafik

I Jönköpings kommun består bullerkällorna från vägtrafik av trafik på kommunens egna vägnät, trafik på Trafikverkets vägnät samt trafik på enskilda vägar. Jönköpings kommun ansvarar för buller från det kommunala vägnätet och Trafikverket från det statliga vägnätet. För buller från enskilda vägar ansvarar vägghållaren.

Spårtrafik

Spårtrafikens bullerkällor utgörs av trafik på Jönköpingsbanan som förbinder Västra stambanan med Södra stambanan samt trafik på sträckan Jönköping – Värnamo. Trafikverket ansvarar för bulleråtgärder längs det statliga järnvägsnätet. SJ, Jönköpings Länstrafik och övriga trafikanter ansvarar för åtgärder på lok- och vagn typer samt tidtabeller.

Flygtrafik

Jönköping Airport är belägen cirka 9 kilometer sydväst om Jönköpings centrum. Verksamheten består av tre verksamhetsområden. Privatflyg, charterflyg och post- och fraktflyg. Under 2021 uppgick det totala antalet flygrörelser till 4004. Eftersom Jönköping Airport är en kommunal flygplats ansvarar kommunen för buller från denna.

Industrier

Förordningen omfattar även industribuller från verksamheter som är tillståndspliktiga eller som omfattas av ett tillstånd enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) med en verksamhetskod som slutar med -i eller som är en tillståndspliktig hamn enligt den förordningen. Dessa behöver endast i undantagsfall beräknas och redovisas eftersom ett uppfyllande av de svenska reglerna automatiskt innebär att bullret ligger under det lägsta kartläggningsintervallet som för närvarande är 55 dB(A) för Lden och 50 dB(A) för Lnight. Jönköpings kommun gör bedömningen att ingen boende utsätts för nivåer över villkoren från IPPC-anläggningarna.

Strategier och arbeten som påverkar ljudmiljön i Jönköpings kommun

Flera strategiska dokument påverkar och tangerar mål och åtgärder som finns för omgivningsbuller. I kommunen pågår flera uppdrag som behandlar långsiktig utveckling och som kommer påverka den framtida bullersituationen. Översiktsplan 2016 med ny gällande översiktsplan för centrala tätorten 2023, Stadsbyggnadsvisionen och Kommunikationsstrategin är exempel på strategiska dokument som syftar till att på sikt bland annat minska behovet av bilanvändning och andelen som väljer bil samt öka andelen resor som sker med hållbara färdmedel som kollektivtrafik och cykel. En utveckling av staden och kommunen i den riktning som nämnda dokument anger medför fler människor och ett samhälle där fler väljer kollektivtrafik framför bil. Ett sådant samhälle innebär visserligen minskat buller från biltrafik, men kan även leda till ökat buller från kollektivtrafik. Strategierna och dess åtgärder och effekter behandlas inte i detta program utan hanteras i respektive strategi.

Åtgärder som inte omfattas av programmet

Ljudkällor som inte omfattas av förordningen om omgivningsbuller är exempelvis buller från motorbanor och byggarbetsplatser, buller på arbetsplatser och i vårdlokaler eller höga ljudnivåer vid musikevenemang, varför åtgärdsprogrammet inte har föreslagit några åtgärder för dessa bullerkällor. Jönköpings kommun arbetar med tillsyn inom merparten av dessa områden. Åtgärdsprogrammet behandlar heller inte transporter till och från butiker och verksamheter eller inomhusmiljön i skolor och förskolor. Att dessa områden inte finns med i åtgärdsprogrammet innebär dock inte att arbete inom dessa områden för att minska ljudnivåer inte kan göras. Utveckling av tystare fordonsdäck och tystare fordon är exempel på åtgärder som också påverkar förekomsten av buller, men som Jönköpings kommun inte har rådighet över och därför tas dessa områden inte heller med i åtgärdsprogrammet.

Ansvarsfördelning

Det är alltid väghållaren som ansvarar för de bullerstörningar som trafiken orsakar. Kommunen ansvarar för de kommunala vägarna medan Trafikverket har ansvar för de statliga vägarna samt för järnvägen. SJ, Jönköpings Länstrafik och övriga trafikanter ansvarar för åtgärder på lok- och vagntyper samt tidtabeller. Enskilda vägar utgör ett begränsat bullerproblem på grund av dess förmodade små trafikmängder men skulle bullerstörningar uppstå från trafik på en enskild väg så är det den enskilde väghållaren som är ansvarig. Då flygplatsen ägs av kommunen ansvarar kommunen även för denna.

Undersökning av betydande miljöpåverkan

Enligt 6 kap Miljöbalken (SFS 1998:808) gäller för åtgärdsprogram att en undersökning ska göras för att utreda om genomförandet av programmet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Jönköpings kommun bedömer att genomförandet av detta åtgärdsprogram inte innebär betydande miljöpåverkan i den betydelse som avses i Miljöbalken och att en strategisk miljöbedömning därför inte behöver upprättas. För bedömningen i sin helhet, se bilaga 3.

Målet är att åtgärdsprogrammet på sikt ska leda till en bättre ljudmiljö i Jönköpings kommun, vilket bedöms leda till en bättre hälsa hos kommuninvånarna. Detta kommer att ske genom att dels minska uppkomsten av buller samt ökat skydd mot buller där källan inte är möjlig att påverka, vilket antas medföra bland annat positiva hälsoeffekter. Det är svårt att kvantifiera effekterna av programmet, då många åtgärder är komplexa och får effekter på många områden samt att det handlar om förändringar över lång tid.

Åtgärdsprogrammets status

Eftersom den svenska förordningen om omgivningsbuller följer av ett EG-direktiv, med en strävan från samhällets sida att nå ned till sådana ljudnivåer att de inte medför olägenheter för människors hälsa, samt är kopplad till 5 kap Miljöbalken (SFS 1998:808) om miljö kvalitetsnormer utgör förordningen en miljö kvalitetsnorm för buller. Eftersom det inte finns angivet i miljöbalken eller förordningen vilka bullergränsvärden eller ljudnivåer som inte får överskridas utgör förordningen en målsättningsnorm och inte en gränsvärdesnorm så som till exempel miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid. Av dessa skäl avgörs ambitionsnivån i programmet av kommunfullmäktige som fastställer programmet.

Framtagande

Åtgärdsprogrammet är framtaget av Jönköpings kommuns Stadsbyggnadskontor, med hjälp och stöd av Efterklang. Bullerkartläggningen av kommunen har tagits fram av WSP.

Stadsbyggnadskontoret har genomfört samråd enligt 5 kap. 4 § miljöbalken. Remisstiden har varit två månader.

Under remisstiden har information om förslaget också funnits tillgängligt för allmänheten på Jönköpings kommuns digitala anslagstavla på [Jonkoping.se](https://jonkoping.se).

Remissvar har inkommit från fyra remissinstanser. En lista på remitterade instanser och en sammanställning av inkomna remissvar tillsammans med stadsbyggnadskontorets kommentarer finns i bilaga 5.

Åtgärdsprogram

Genomförda åtgärder

Jönköpings kommun har sedan 1970-talet arbetat med omgivningsbuller. Redan 1978 gjordes en översiktlig kartläggning av vägtrafikbuller, ett arbete som ledde till att kommunen under 1980-talet upprättade ett program för trafikbullersanering. Från och med 1991 utfördes åtgärder utefter vissa större vägar med hjälp av avskärmningar i form av bland annat murar och jordvallar. 1997 påbörjade kommunen arbetet med att ge bidrag för fönsteråtgärder och byte av ventiler. I vissa fall anlades även bullerskärmar.

Åtgärdsprogrammet för 2019 – 2023 listade åtgärder som föreslogs genomföras under programperioden. I detta avsnitt följer en kort sammanfattning av förra programmets måluppfyllelse och vilka åtgärder som genomförts. I bilaga 1 finns en sammanställning av de åtgärder som föreslogs genomföras och dess status.

Ett mål under föregående programperiod var att utreda en sänkning av åtgärdsnivåer för bidrag för fönsteråtgärder. Syftet med åtgärden var att öka antalet beviljade bidrag för bullerdämpande åtgärder. I början av programperioden märktes en ökning av antal ansökningar om bidrag varför det inte ansågs nödvändigt att vidta några åtgärder gällande bullerskyddsbidraget och åtgärden avskrevs. Totalt betalades det ut bidrag för åtgärder på 16 fastigheter under programperioden.

Ett annat mål var att anlägga fler cykelparkeringar i centrum. Syftet med detta mål var att förbättra möjligheten att cykla i stadskärnan genom att skapa fler cykelparkeringar. Detta kan i sin tur leda till färre bilfärder och således även en förbättrad ljudmiljö. Anläggandet av cykelparkeringar i stadskärnan har avslutats enligt plan med 66 nya cykelparkeringar.

Två mål var kopplade till kommunens förskolor och skolor. En kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor skulle genomföras och bullerdämpande åtgärder på minst 10 förskolor eller skolor skulle genomföras. Syftet med åtgärderna var att utemiljöerna på

åtgärdade förskolor/skolor inte ska överstiga Leq 50 dB(A) och Lmax 70 dB(A). Under programperioden har kartläggning av utemiljöerna genomförts. Arbetet med bullerdämpande åtgärder har påbörjats men inget har slutförts.

Två andra mål som hänger ihop var att inventera parker och torg för att få fram de som behöver en förbättring av ljudmiljön samt att genomföra åtgärder i en park eller på ett torg. Rekreativsområden har inventerats i den grönstrukturplan som upprättades under förra programperioden. Grönstrukturplanen framhåller även att kommunen ska arbeta för att behålla de tysta miljöer som finns i naturområden som har en ljudnivå under 45 dB(A). En inventering av vilka kommunala parker och torg som behöver förbättras ljudmässigt genomfördes. Efter inventeringen genomfördes åtgärder på Cittraplan i Huskvarna där man använt sig av bullerdämpande material i planteringen.

Långsiktiga mål och strategier

Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö har preciserats av regeringen genom följande delmålsformulering: ”Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.” Detta är därmed också kommunens långsiktiga mål i arbetet med buller. Hur lång tid det tar att nå detta mål är helt beroende av hur stora resurser som kan satsas på att förbättra ljudmiljön.

Regelbundna bullerkartläggningar vart femte år och framtagande av nytt åtgärdsprogram lika ofta innebär att ljudmiljön i kommunen systematiskt kommer att kontrolleras och följas upp samtidigt som kommunen aktivt kan arbeta med förbättringsåtgärder.

Under denna programperiod kommer åtgärderna, liksom förra perioden, främst fokusera på fyra kategorier, förskolor och skolans utemiljö, boendemiljö, parker och torg samt processutveckling.

Målsättningen/förhoppningen att föreslagna åtgärder tillsammans med det faktum att programmet på sikt sätter fokus på problematiken med omgivningsbuller kan leda till att ljudmiljön förbättras och antalet människor som exponeras för buller minskar alternativt inte ökar.

Mål för programperioden 2024 – 2028

Nedanstående mål är vägledande för kommunens arbete med åtgärder för att minska omgivningsbuller under kommande programperiod.

Fyra prioriterade områden pekades ut i föregående åtgärdsprogram:

- Boendemiljö
- Förskolor och skolor
- Parker, torg och grönområden
- Processutveckling.

Dessa anses fortfarande aktuella och kommer fortsätta vara vägledande för arbetet med omgivningsbuller i kommunen.

Jönköpings kommun kommer arbeta parallellt med de fyra kategorierna, men om en eventuell prioritering behöver göras ska i första hand arbete satsas på förskolors och skolors utemiljöer i andra hand på att förbättra ljudmiljön inomhus i bostäder, därefter på ljudförbättrande eller värnande insatser i parker, torg eller grönområden och sist läggs fokus på interna processer.

Boendemiljö

Ljudlandskapet i ett bostadsområde omfattar själva bostaden och platser för återhämtning utomhus, till exempel balkong eller uteplats i anslutning till bostaden. Det omfattar även platser i den närmaste omgivningen, till exempel grönområden som de boende kan nyttja i sitt dagliga liv.

Bullerstörning i bostaden är den störning som ofta påverkar hälsan mest, eftersom bostaden är den främsta platsen för vila och återhämtning. Det är även viktigt med tillgång till tysta platser och dämpade sidor av byggnader, där tillgång till tysta områden i bostadens grannskap kan betyda skillnaden mellan en acceptabel och en bra boendemiljö.

Under denna programperiod är det därför viktigt att fortsätta arbetet med att vidta åtgärder för att minska ljudnivåerna hos de mest bullerutsatta. Utgångspunkt för att lokalisera dessa är den kommunomfattande bullerkartläggningen.

Förskolor och skolors utemiljö

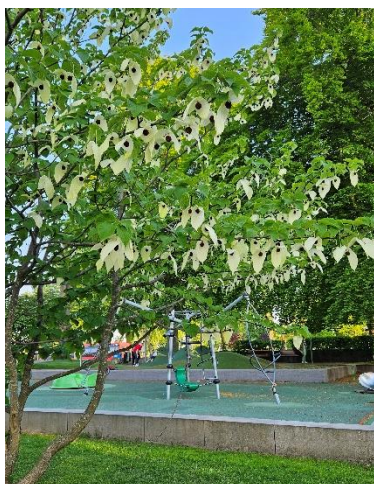
Barn och ungdomar tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskola och skola. Bullriga miljöer påverkar på ett negativt sätt barnens utveckling och lärande, deras sociala kontakter med jämnåriga och vuxna samt deras hälsa och trygghet. Det är därför viktigt att skapa en god ljudmiljö utomhus där barn och ungdomar vistas.

Naturvårdsverket har i oktober 2023 tagit fram en ny vägledning om buller från väg- och spårtrafik på skolgårdar. Vägledningen anger att ljudnivån 50 dBA alltid bör uppnås vid så stor del av varje skolas utevistelseyta som möjligt såväl vid nyplanering som vid befintliga verksamheter. Riktvärdet bör så långt som möjligt även uppfyllas vid de delar av skolbyggnadens fasader som vetter mot ljudskyddad sida, normalt skolgård och utevistelseytor. För övriga ytor utomhus bör målsättningen vara att klara 55 dBA. När det gäller befintliga skolgårdar kan det vara svårt att uppnå 50 dBA på hälften av skolgården. Om det inte är ekonomiskt rimligt eller tekniskt möjligt bör då en mindre yta som

klaras 50 dBA vara acceptabelt. Skolgårdar som etablerats utifrån riktvärdet 55 dBA eller där bullerbegränsande åtgärder utförts för att uppnå riktvärdet, bör därmed accepteras med avseende på ljudmiljön, även om de inte uppnår riktvärdet 50 dBA vid minst halva ytan.

För att kommunens barn och ungdomar så långt som möjligt ska få en bra ljudmiljö att vistas i utomhus när de är på förskolan eller skolan så är det viktigt att fortsätta arbetet med bullerdämpande åtgärder vid förskolor och skolor. Samtliga förskolor och skolors utemiljö ska inventeras när det gäller ljudmiljö och utifrån denna inventering ska en prioriteringslista tas fram. Målet är att det ska utföras bullerdämpande åtgärder på minst en förskola eller skola per år.

Parker, torg och grönområden

För att förbättra den upplevda ljudmiljön i staden är det viktigt att hantera offentliga miljöer, så som torg, parker och grönområden, då dessa utgör stadens vardagsrum och trädgård. Möjlighet till avkoppling i parker och grönområden har stor betydelse för människors välbefinnande, då dessa platser utgör möjlighet till rekreation i staden. Att skapa goda ljudmiljöer på dessa platser handlar inte enbart om att platsen ska bli så tyst som möjligt, utan även om att ljud som upplevs positiva och förknippade med platsen kan förstärkas eller tillföras.

I arbetet med bullerdämpande åtgärder för parker, torg och grönområden är Jönköpings kommuns grönstrukturplan ett viktigt styrdokument. Grönstrukturplanen anger följande angående buller:

”En bra ljudmiljö är också viktig för att uppnå en god kvalitet. Omgivningsbullret bedöms som högt om det överstiger 50 dBA i parker och naturområden. Utgångspunkten ska vara en så god ljudmiljö som möjligt i dessa parker och naturområden men även att områden ska vara attraktiva utifrån aspekter som estetik, kulturmiljö, tillgänglighet och trygghet. En förbättrad ljudmiljö kan uppnås genom bullerdämpande

åtgärder och/eller maskering av ljud eller vegetation som döljer ljudkällan. I tätortsnära rekreationsområden där ljudnivå från trafikbuller understiger 45 dBA bör den goda ljudmiljön särskilt värnas”.

För att uppnå tillräcklig taluppfattbarhet vid samtal i parker, på torg och i grönområden bör lägsta ambition vara att högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå eftersträvas.

Naturvårdsverket skriver i sin vägledning ”God ljudmiljö i rekreationsområden” att i parker och tätortsnära miljöer är ekvivalent ljudnivå om högst 45–50 dBA rimligt att eftersträva för åtminstone delar av området. I tystare områden långt från tätorter där mänsklig påverkan är begränsad, är maximalnivå (antal händelser och den tid som ett angivet värde, exempelvis 45 dBA, överskrids) mer relevant.

I detta åtgärdsprogram har parker och torg prioriterats och eftersom det finns en generell inriktning för kommunens hantering av ljudmiljöer i naturområden i grönstrukturplanen så föreslås inga konkreta åtgärder för detta.

Processutveckling

Under framtagandet av förra åtgärdsprogrammet framkom det att det saknas rutiner, metoder och gemensamt synsätt för hantering av för hur omgivningsbuller kan och ska hanteras. För att Jönköpings kommun ska kunna utföra ett målinriktat arbete för att förbättra omgivningsbullret i kommunen behövs rutiner och ett gemensamt synsätt för hantering av omgivningsbuller. En gemensam rutin kring hanteringen av omgivningsbuller behöver tas fram. På stadsbyggnadskontoret hanteras stadsutveckling och bebyggelse på den nivå där det finns möjlighet att aktivt arbeta med och förbättra situationen kring omgivningsbuller. Av den anledningen är det lämpligt att stadsbyggnadskontoret ansvarar för framtagande av inriktning och rutiner, både för kommunikation mellan förvaltningar och för stadsbyggnadskontorets interna processer.

Åtgärder under programperioden 2024 – 2028

Åtgärd	Beskrivning	Mål	Ansvarig
Inventera kommunala vägar	Inventeringen syftar till att få fram de vägar som har flest bullerstörda som ett underlag till planering och utveckling av staden. Utgör även ett underlag för var det är lämpligt att vidta eventuella bullerdämpande åtgärder och som ett underlag för att planera och förebygga så att inga nya bullerstörningar skapas vid nybyggnation av stadsbebyggelse och infrastruktur.	Boendemiljö samt Parker, torg och grönområden	SBK
Revidera och uppdatera riktlinjer för bidrag till fönsteråtgärder	Riktlinjer och rutiner för bidrag till fönsteråtgärder ses över och uppdateras.	Boendemiljö	SBK
Utreda höjning av bidragsnivåer bidrag för fönsteråtgärder	Under föregående programperiod har det betalats ut bidrag till fönsteråtgärder, dock inte så mycket som man önskat. Detta eftersom inte så många ansökt om bidrag. Syftet med åtgärden är att få fler att söka bidrag för fönsteråtgärder och att få bidraget mer anpassat till dagens kostnader för åtgärder.	Boendemiljö	SBK
Fortsatt arbete med bidrag för fönsteråtgärder	Fortsätta arbete med bidrag för fönsteråtgärder för att förbättra inomhusmiljön i bullerutsatta områden	Boendemiljö	SBK
Informationsbroschyr om buller	Ta fram en informationsbroschyr om buller och bidrag för fönsteråtgärder. Denna skickas till exempel till fastighetsägare utmed de värst bullerutsatta gatorna.	Boendemiljö	SBK
Inventera befintliga kommunala bullerdämpnings-åtgärder	Inventeringen syftar till att lokalisera och utvärdera kvaliteten på kommunens bullerdämpande åtgärder.	Boendemiljö	SBK, TK
Kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor	Befintlig ljudmiljö utomhus vid förskolor och skolor intill större vägar ska kartläggas. En vidare utredning ska leda till en prioriteringslista med förslag på vilka förskolor/skolor som ska åtgärdas.	Förskolor och skolors utemiljö	SBK, UBF

Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 5 förskolor eller skolor	Syftet med åtgärden är att utemiljöerna vid förskolor och skolor så långt det är möjligt ska följa Naturvårdsverkets riktvärden för buller på skolgård.	Förskolor och skolors utemiljö	TK i samverkan med UBF
Inventera parker, torg och grönområden	Syftet med inventeringen är att få fram de områden där förbättring av ljudmiljön behövs samt vilka områden som har en god ljudmiljö som behöver värnas. Inventeringen ska även utgöra även ett underlag för att planera och förebygga så att inga nya bullerstörningar skapas vid nybyggnation av stadsbebyggelse och infrastruktur.	Parker, torg och grönområden	SBK
Ta fram en rutin och ett handläggarstöd för hantering av omgivningsbuller	Syftet med åtgärden är att ta fram ett gemensamt synsätt på hanteringen av omgivningsbuller för att säkerställa att stadsbyggnadskontoret arbetar på ett likvärdigt sätt med bullerfrågan i interna processer. Skapa rutin för arbete över förvaltningarna.	Processutveckling	SBK
Samverkan med Trafikverket	Utveckla samarbetet med Trafikverket för att öka förståelsen för varandras arbete samt utveckla riktlinjer för samarbete och informationsutbyte.	Processutveckling	SBK

Konsekvensanalys

Åtgärdsprogrammets effektivitet och nytta är svår att uppskatta, då många åtgärder ger effekt på lång sikt, så som förebyggande arbete samt beteendepåverkande åtgärder, medan till exempel bidrag till fönsteråtgärder samt bullerdämpande åtgärder vid förskolor och skolor ger mer direkta effekter. Det går inte att kvantifiera effekterna av programmet i dagsläget, men sammantaget bedöms föreslagna åtgärder skapa en bättre ljudmiljö och därmed även en bättre hälsa hos invånarna. Bättre inomhusmiljö ger vinster i form av till exempel bättre vila och återhämtning medan åtgärder i utemiljöer vid förskolor och skolor ger barn och ungdomar till exempel bättre förutsättningar till utveckling och lärande. Det är också kommunens bedömning att vinsterna åtgärdsprogrammet för med sig överstiger kostnaderna som åtgärderna kräver.

Finansiering

Åtgärderna ska genomföras under programperioden och vid behov arbetas in i budgetprocessen av berörd nämnd/förvaltning. Jönköpings kommun upprättar varje år en verksamhets- och investeringsplan för de kommande tre åren med en budget för nästkommande år. Nämnderna lägger ett förslag på våren och kommunfullmäktige fastställer planen i oktober månad varje år. Det betyder att de åtgärder som ska genomföras ett år och är förenade med en direkt kostnad kommer att tas upp i budgetarbetet på våren året innan. Även resurser i form av personal kan behöva avsättas då vissa uppgifter inte ingår i ordinarie arbetsuppgifter.

Uppföljning och utvärdering

Under programperioden kommer arbetet att följas upp av stadsbyggnadskontoret.

Till en början kommer arbetet handla om att ta fram lämpliga indikatorer för uppföljning och en mall för utvärdering efter programperiodens slut.

Uppföljningen av utförda åtgärder ska ske årsvis. Efter halva programperioden görs en avstämning av måluppfyllelse med hjälp av framtagna indikatorerna. Uppföljningen ska rapporteras till stadsbyggnadsnämnden.

I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Då utvärderas i vilken grad programmets åtgärder har genomförts samt vilken effekt de fått. Utvärderingen blir ett underlag till kommande åtgärdsprogram och redovisas för berörda nämnder.

Åtgärdsprogrammet ska enligt förordningen om omgivningsbuller omprövas vid behov dock senast fem år efter att det fastställts.

Trafikverket

Trafikverket har fortlöpande sedan mitten av 1990-talet systematiskt arbetat med att bullerskydda de mest utsatta boendemiljöerna utmed statliga vägar. All planering sker med beräknade bullernivåer vid fasad mot väg som utgångspunkt.

Inom Jönköpings kommun har det under 2019 – 2023 utförts bullerdämpande åtgärder på 5 fastigheter. Samtliga dessa har utförts i egen regi av fastighetsägare och Trafikverket har betalat ut bidrag för dessa.

Trafikverket arbetar för närvarande med att ta fram det nationella programmet för omgivningsbuller, med remiss genomförd under våren 2024, som inte behandlar respektive kommun för sig. Under 2025–2026 planeras det att fastigheter utmed Jönköpingsbanan (Nässjö – Falköping) ska bli inventerade. Det är ca 120 enbostadshus/radhus och ca 20 flerbostadshus som kommer att erbjudas inventering och därefter bullerdämpande åtgärder.

Kommunomfattande bullerkartläggning 2022

EU behandlar omgivningsbuller som ett av våra viktigaste miljöproblem. Den 1 juli 2004 trädde förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) i kraft. Förordningen genomför direktiv 2002/49/EG om bedömning och hantering av omgivningsbuller i svensk lagstiftning. Förordningen innebär bland annat att kommuner med över 100 000 invånare är skyldiga att kartlägga omgivningsbuller vart femte år samt upprätta förslag till åtgärdsprogram. Kartläggningen syftar till att ta fram antalet bullerexponerade invånare baserat på utomhusnivåer vid fasad.

Avgränsning och metod

WSP Akustik har på uppdrag av Jönköpings kommun genomfört en strategisk bullerkartläggning enligt EU:s omgivningsbullerdirektiv 2002/49/EG och den svenska förordningen 2004:675.

Vart femte år ska samtliga svenska kommuner med mer än 100 000 invånare genomföra strategiska kartläggningar av omgivningsbuller inom kommunen. Kartläggningen ska redovisa antalet bullerexponerade personer och bullerspridningskartor.

Från och med 31 december 2018 är det obligatoriskt att använda beräkningsmetoden Cnossos-EU (Common Noise Assessment Methods in EU) för redovisning till EU enligt EU-direktiv 2002/49/EG samt den svenska förordningen 2004:675.

Kartläggningen som ska rapporteras till EU görs i EU-måtten Lden och Lnight. I Sverige används dock Naturvårdsverkets rapport Vägtrafikbuller – nordisk beräkningsmodell, reviderad 1996 för beräkning av trafikbuller samt måttet LAeq24h (dygnsekvivalent ljudnivå) och LAFmax (maximal ljudnivå), vilket medför att den kartläggning som tas fram i samband med rapportering till EU inte kan användas av kommunen för till exempel planering eller underlag till andra utredningar. Jönköpings kommun har

därför valt att ta fram två olika kartläggningar, en för rapportering till EU och en för användning av kommunens verksamheter.

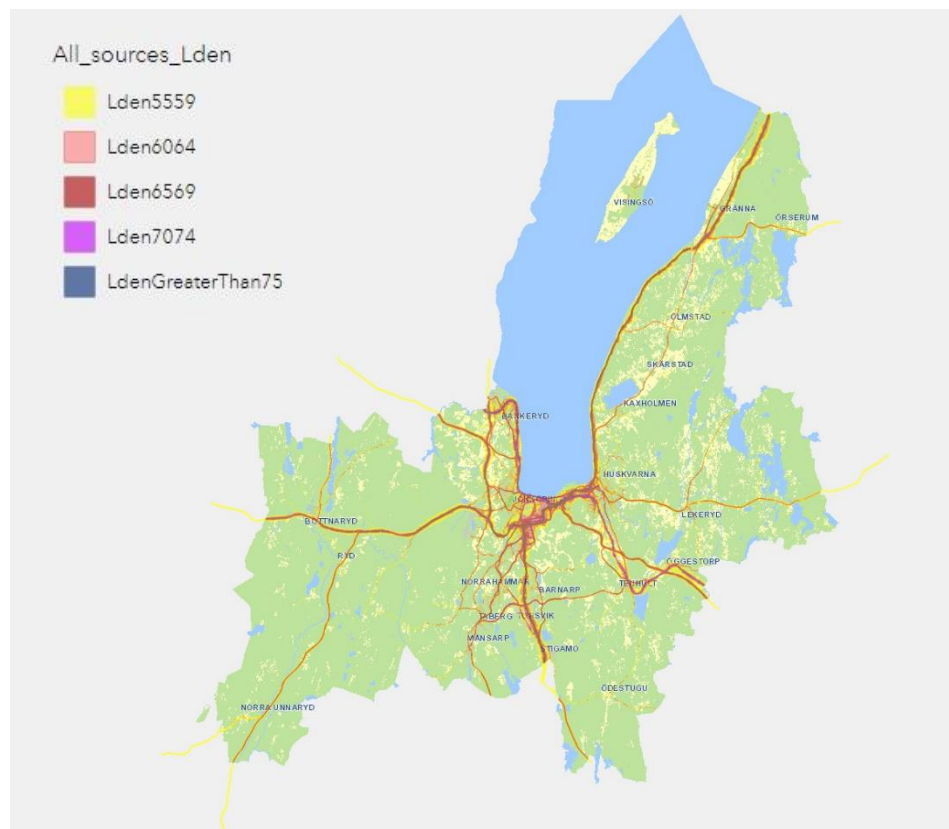
Kartläggningen omfattar hela Jönköpings kommun, 1934 km² (inklusive vatten). Beräkningarna inkluderar vägtrafik och spårtrafik. Industribuller har inte beräknats i någon av kartläggningarna. För att kunna beräkna industribuller korrekt krävs omfattande utredningsarbete för att rätt ljudkällor ska beräknas, vilket inte anses rimligt i förhållande till vad kartläggningarna ska användas till. Uppfyllande av svenska riktvärden för industribuller innebär dessutom att ljudnivån automatiskt är under det lägsta kartlägningsintervallet som gäller i rapporteringen till EU.

Flygbuller för Jönköpings flygplats har kartlagts av Swedavia och har därför inte inkluderats i utredningen. Även färjetrafiken mellan Gränna och Visingsö har uteslutits eftersom det inte finns några bostäder belägna i hamnarnas omedelbara närhet.

Kartläggningen omfattar buller från väg- och spårtrafik. För vägtrafik har statliga och kommunala vägar beräknats separat. Beräkning av ljudnivå vid fasad har gjorts endast vid bostadsfasader. Ljudnivåer redovisas i måtten L_{den} och L_{night} . L_{den} är ett vägt bullermått för dag-kväll-natt-nivån som används för att bedöma hur störande bullerexponeringen är oavsett tid på dygnet. L_{night} är ett bullermått som används för att bedöma sömnstörning på natten.

Resultat

Lden

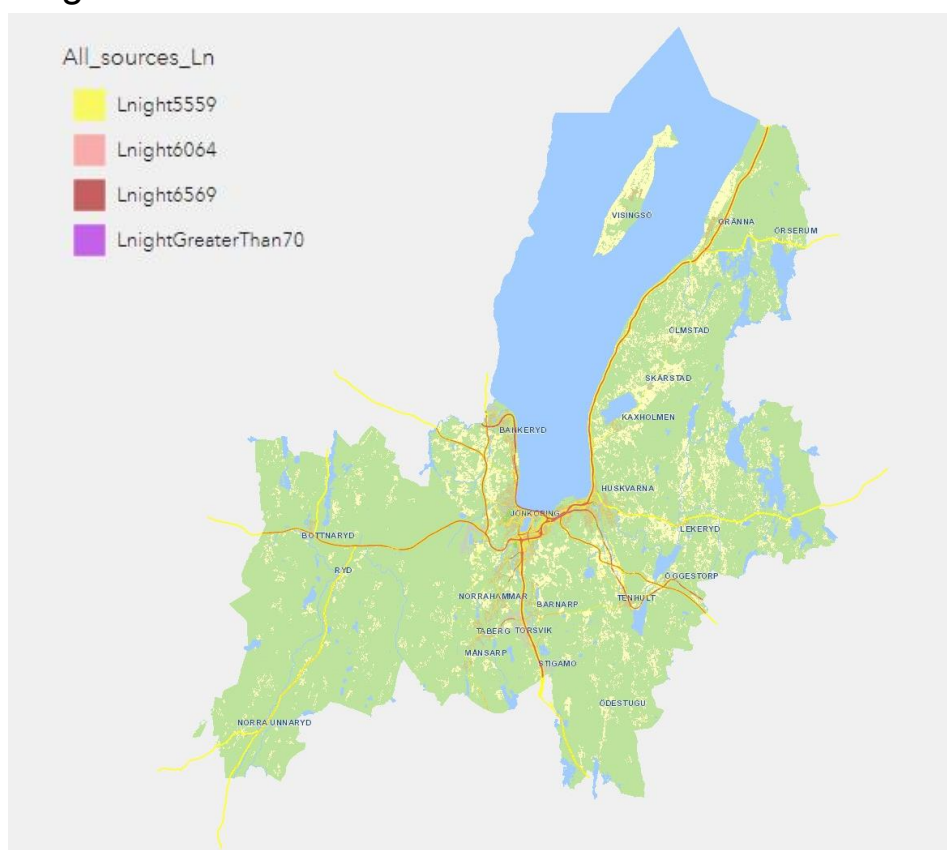
Utdrag ur bullerkartläggning 2022 Lden

Resultatet av bullerkartläggningen 2022 visar cirka 59 400 personer exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från vägtrafik och drygt 15 700 exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från järnvägstrafik. Cirka 41 % av kommunens invånare exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från vägtrafik och cirka 11 % exponeras för ljudnivåer över Lden 55 dB(A) från järnvägstrafik.

Tabell 1. Antal exponerade över Lden 55 dB(A)

Trafikslag	Antal exponerade över Lden 55 dB(A)
Vägtrafik, kommunal	ca 43 200 personer = ca 30 % av invånarna
Vägtrafik, statlig	ca 16 200 personer = ca 11 % av invånarna
Järnvägstrafik	ca 15 700 personer = ca 11 % av invånarna
Flygtrafik	0 personer = 0 % av invånarna

Lnight

Utdrag ur bullerkartläggning 2022 Lnight

Eftersom vi behöver ostörd sömn för att kunna fungera väl fysiologiskt och mentalt är bullerstörningar under natten en viktig del att ta hänsyn till av den bullerstörning som kommer från omgivningsbuller. Efter flera års exponering av buller kan viss tillvänjning ske även under natten. Detta gäller dock inte fysiologiska reaktioner på grund av att sömnmönstret påverkas, såsom ökad hjärtfrekvens, höjt blodtryck och muskelspänningar.

Bullerkartläggningen visar att antalet personer som exponeras för ljudnivåer över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$ från vägtrafik är cirka 37 200 och cirka 12 700 personer exponeras för ljudnivåer över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$ från järnvägstrafik. Inga personer är exponerade för ljudnivåer över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$ från flygtrafik.

Tabell 2. Antal exponerade över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$

Trafikslag	Antal exponerade över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$
Vägtrafik, kommunal	ca 24 500 personer = ca 17 % av invånarna
Vägtrafik, statlig	ca 12 700 personer = ca 9 % av invånarna
Järnvägstrafik	ca 12 700 personer = ca 9 % av invånarna
Flygtrafik	0 personer = 0 % av invånarna

Bullerkartläggningen 2022 visar att cirka 26 % av kommunens invånare är exponerade för ljudnivåer över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$ från vägtrafik under natten och cirka 9 % är exponerade för ljudnivåer över $L_{night} 50 \text{ dB(A)}$ järnvägstrafik under natt.

Hälsoeffekter

En ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar har i forskning påvisats redan vid bullernivåer från 50 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus. Riskerna för sjukdom ökar med ökade bullernivåer.

Skadliga hälsoeffekter på grund av buller från vägtrafik, järnvägstrafik och flygtrafik har beräknats enligt artikel 6.3 och bilaga 3 i omgivningsbullerdirektivet. Beräkningarna är baserade på rapporteringsintervall med bandbredd på 5 dB över 55 dB avseende Lden samt över 50 dB för Lnight.

Enligt bullerkartläggningen exponeras inga personer i Jönköping av buller från flygtrafik som bedöms orsaka skadliga effekter.

Ischemisk hjärtsjukdom (IHD)

Tabell 3. Bedömning av antal fall IHD/år på grund av vägtrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lden (dB)	Antal fall IHD/år	Antal fall IHD/år	Antal fall IHD/år
		Statliga	Kommunala	Samtliga vägar
55 – 60	57	1,9	4,8	6,7
60 – 65	62	1,7	5,5	7,2
65 – 70	67	1,2	5,8	7
70 – 75	72	0,9	0,5	1,4
>75	77	0	0	0
Totalt antal fall IHD/år		6	17	22

Anledningen till att det totala antalet fall IHD/år för samtliga vägar skiljer sig från summan av antalet IHD/år för statliga och kommunala vägar är avrundning till heltal. Summan för samtliga vägar är beräknad med högre noggrannhet där decimaler tagits med.

Bedömning av skadliga effekter i form av IHD på grund av buller från järnvägstrafik och flygtrafik görs genom att redovisa populationen med förhöjd risk då det exakta antalet fall av IHD inte kan beräknas med de modeller som finns tillgängliga idag.

Tabell 4. Bedömning av antal exponerade med förhöjd risk av IHD på grund av järnvägstrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lden (dB)	Antal exponerade Järnväg
55 – 60	57	9 392
60 – 65	62	4 849
65 – 70	67	2 289
70 – 75	72	1 548
>75	77	49
Totalt antal Exponerade		18 127

Höggradig störning (HA, HIGH ANNOYANCE)

Tabell 5. Bedömning av antal höggradigt störda på grund av vägtrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lden (dB)	Antal HA	Antal HA	Antal HA
55 – 60	57	1 386,4	3 441,9	4 828,3
60 – 65	62	754,9	2 392,7	3 147,5
65 – 70	67	443	2 194,7	2 637,7
70 – 75	72	330,6	186,3	517
>75	77	0,8	0	0,8
Totalt antal HA		2916	8216	11131

Tabell 6. Bedömning av antal höggradigt störda på grund av järnvägstrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lden (dB)	Antal HA Järnväg
55 – 60	57	1 277,3
60 – 65	62	983,4
65 – 70	67	649,7
70 – 75	72	586,9
>75	77	23,9
Totalt antal HA		3521

Höggradig sömnstörning (HSD, HIGH SLEEP DISTURBANCE)

Tabell 7. Bedömning av antal höggradigt sömnstörda på grund av vägtrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lnight (dB)	Antal HSD	Antal HSD	Antal HSD
		Statliga vägar	Kommunala vägar	Samtliga vägar
50 – 54	52	326	643,3	969,4
55 – 59	57	226,6	686,6	913,2
60 – 64	62	229,1	397	626,1
65 – 69	67	16,9	0	16,9
>70	72	3,3	0	3,3
Totalt antal HSD		802	1727	2529

Tabell 8. Bedömning av antal höggradigt sömnstörda på grund av järnvägstrafikbuller

Rapporteringsintervall	Lnight (dB)	Antal HSD
		Järnväg
50 – 54	52	463,2
55 – 59	57	493,3
60 – 64	62	444,4
65 – 69	67	233,7
>70	72	4,5
Totalt antal HSD		1639

Metod

Bedömningen av skadliga effekter på grund av omgivningsbuller är gjorda enligt Artikel 6.3 och Bilaga III i Direktiv 2002/49/EG om bedömning och hantering av omgivningsbuller med ändringar till och med Kommissionens direktiv (EU) 2021/1226 av den 21 december 2020 samt rättningar till och med (2020/367). Bedömningen har gjorts för varje källa för sig och samverkans effekter från samtidig exponering av buller från flera källor har inte beaktats. De skadliga effekter som har bedömts är ischemisk hjärtsjukdom (IHD), höggradig störning (HA) och Höggradig sömnstörning (HSD).

Beräkningar är gjorda enligt avsnitt 3.2 i Bilaga III till direktivet, Formel 3 till Formel 12. Underlaget för antal exponerade finns i bilaga 4.

Analys och slutsats

Eftersom senaste kartläggningen har beräknats med beräkningsmodellen CNOSSOS-EU i stället för Nordisk beräkningsmodell, som tidigare kartläggningar, kan resultatet inte jämföras med tidigare år. Antalet exponerade stämmer dock väl överens med övriga kommuners resultat enligt Naturvårdsverkets sammanställning. Antal exponerade redovisas i tabeller nedan.

Utöver skillnaderna i beräkningsmodell har antalet exponerade för trafikbuller troligtvis ökat sedan 2017, även om det inte går att säga hur mycket. Orsaker till detta kan vara:

- Höjning av nationella riktvärden för nybyggda bostäder
- Förtätning i stadskärnan
- Befolkningsökning, ca 6 %

Under föregående programperiod 2019 – 2023 har antalet bullerexponerade från vägtrafik och järnvägstrafik generellt ökat, medan antalet bullerexponerade från flygtrafik har minskat. Anledningen till att fler exponeras för buller från vägtrafik 2022 jämför med 2017 kan bero på att det har skett en befolkningsökning med nära 10 000 invånare, där

ökningen av invånarna främst skett i tätorterna. Detta har lett till att fler personer bor i bullerstörda lägen. Trafikmängden in i tätorterna har endast ökat något vilket anses ha en marginell påverkan på antal bullerstörda.

Eftersom ostörd sömn bedöms vara en av de viktigaste aspekterna för hälsan i frågan om bullerstörning samt att bullerexponeringen från vägtrafik och järnvägstrafik under natt har ökat sedan 2017 är det prioriterat att göra åtgärder som minskar antalet bullerexponerade under natten. Cirka 65 % av de som är bullerstörda under natten störs av buller från kommunala vägar och lite under 35 % störs av buller från statliga vägar. De invånare som störs av buller från järnväg under natt störs av Jönköpingsbanan, som är en statlig järnväg. Bullerstörningar från statliga källor hanteras och åtgärdas av Trafikverket. Åtgärder för detta tas därför inte upp i det kommunala åtgärdsprogrammet.

Lagstiftning, riktvärden och mål

Europeiska direktivet (2002/49/EG) om bedömning och hantering av omgivningsbuller

Europeiska unionen har i sitt arbete mot bullerstörningar fastställt en gemensam strategi som i första hand syftar till att undvika, förebygga eller minska de skadliga effekterna av buller. Denna strategi bygger på att bullerexponeringen fastställs med hjälp av kartor som upprättas enligt gemensamma metoder, på information från allmänheten samt på genomförandet av lokala handlingsplaner. Direktivet ska tjäna som bas för att utveckla den europeiska gemenskapens åtgärder beträffande bullerkällor.

Förordning (SFS 2004:675) om omgivningsbuller

Förordningen utgör det svenska införandet av ovanstående direktiv. Med omgivningsbuller avses buller från väg-, järnväg- och flygtrafik samt industriell verksamhet enligt särskild definition. Enligt förordningen ska bland annat kommuner med fler än 100 000 invånare upprätta så kallade strategiska bullerkartor och beräkna hur många invånare som exponeras för olika bullernivåer samt ta fram ett åtgärdsprogram.

Förordning (SFS 2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader

I denna förordning finns Sveriges bestämmelser om riktvärden för trafikbuller utomhus från spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader. Bestämmelserna gäller vid planläggning samt i ärenden om bygglov och förhandsbesked där ingen detaljplan finns. Bestämmelserna gäller inte buller från militära luftfartyg som utför flygningar för militära ändamål. Nedan följer ett utdrag ur förordningen:

Buller från spårtrafik och vägar

3 § Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida

1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad. Förordning (2017:359).

4 § Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör

1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Vid en sådan ändring av en byggnad som avses i 9 kap. 2 § första stycket 3 a plan- och bygglagen (2010:900) gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att minst ett bostadsrum i en bostad bör vara vänt mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden.

5 § Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i 3 § första stycket 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

Buller från flygplatser

6 § Buller från flygplatser bör inte överskrida 55 dBA FBN och 70 dBA maximal ljudnivå flygtrafik vid en bostadsbyggnads fasad. För buller från flygplatser i Stockholms kommun gäller inte den begränsning som anges om maximal ljudnivå flygtrafik i första stycket mellan kl. 06.00 och 22.00.

7 § Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå flygtrafik som anges i 6 § första stycket ändå överskrids, bör nivån inte överskridas mer än

1. sexton gånger mellan kl. 06.00 och 22.00, och
2. tre gånger mellan kl. 22.00 och 06.00.

För buller från flygplatser i Stockholms kommun gäller inte den begränsning som anges i första stycket 1.”

Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik

Naturvårdsverket har i oktober 2023 tagit fram en ny vägledning för riktvärden om buller på skolgårdar från väg- och spårtrafik.

Ljudnivån 50 dBA bör alltid uppnås vid så stor del av varje skolas utevistelseyta som möjligt såväl vid nyplanering som vid befintliga verksamheter. Riktvärdet bör så långt möjligt även uppfyllas vid de delar av skolbyggnadens fasader som vetter mot ljudskyddad sida, normalt skolgård och utevistelseytor. För övriga ytor utomhus bör målsättningen vara att klara 55 dBA. Värdena avser ekvivalent ljudnivå för dygn.

Riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid skolgård

Del av skolgård	Ekvivalent ljudnivå för dygn (dBA)
Minst 50 procent av skolgårdens yta*	50
Övriga vistelseytor inom skolgården	55

**De ytor där barnen befinner sig mest, exempelvis för lek eller vila.*

Även ekvivalenta ljudnivåer i intervallet 50 - 55 dBA kan i många sammanhang vara acceptabelt och utgöra god ljudmiljö på en skolgård. Upplevelsen vid exponering för ljud kan variera och innebära olika slags påverkan beroende på en rad faktorer, vilket betyder att även lägre nivåer kan upplevas störande. Förekomst av växtlighet, effektiv avskärmning, maskering av buller och icke reflekterande ytor kan bidra till en lägre störningsupplevelse. Övriga vistelseytor bör klara 55 dBA.

När det gäller befintliga skolgårdar kan det vara svårt att uppnå 50 dBA på hälften av skolgården. Om det inte är ekonomiskt rimligt eller tekniskt möjligt bör då en mindre yta som klarar 50 dBA vara acceptabelt. Skolgårdar som etablerats utifrån riktvärdet 55 dBA eller där bullerbegränsande åtgärder utförts för att uppnå riktvärdet, bör därmed accepteras med avseende på ljudmiljön, även om de inte uppnår riktvärdet 50 dBA vid minst halva ytan. Vid etablering av nya skolor bör det däremot vara möjligt att 50 dBA uppnås vid större delar av varje skolas utevistelseyta.

Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö

Riksdagen beslutade den 28 april 1999 att det skulle finnas femton nationella miljökvalitetsmål för Sverige. I november 2005 antogs ett sextonde miljökvalitetsmål om biologisk mångfald. Miljömålet är definierat av riksdagen på följande sätt:

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livs- miljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Regeringen har preciserat detta miljökvalitetsmål med tio stycken avgränsningar där en avgränsning beskriver miljömålet utifrån hälsa och säkerhet. Preciseringen lyder:

”Människor utsätts inte för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker.”

Miljökvalitetsnormen för buller

Miljökvalitetsnormen för buller infördes år 2004 genom Förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm som uttrycks genom den inledande bestämmelsen i förordningen om omgivningsbuller:

”... det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa” 1 § SFS 2004:675

Eftersom det inte finns några kvantitativa tröskelvärden anses normen följas när strävan är att undvika skadliga effekter på människors hälsa. Huvudinstrumentet för att följa miljökvalitetsnormen är genom framtagandet och genomförandet av åtgärdsprogram.

Kommunprogram 2023 - 2026

I det gällande kommunprogrammet anges att bullersituationen ska beaktas i hela stadsbyggnadsprocessen för att säkerställa att gällande strategier och riktvärden uppnås. Kommunen ska eftersträva en bättre ljudmiljö än vad som är lägstanivå enligt lagstiftningen.

Hälsoeffekter av buller

Texten nedan är tagen från Boverkets allmänna råd 2008:1, Buller i planeringen.

Buller uppfattas vanligen, till skillnad från vissa andra miljöstörningar, inte som livshotande, men det är ett faktum att buller påverkar både vår hälsa och möjligheten till en god livskvalitet. Det finns ett par områden som bör nämnas närmare när det kommer till hälsoeffekter av buller.

Hjärt- och kärlsjukdomar

Forskning pågår kring sambandet mellan trafikbuller och hjärt- och kärlsjukdomar. Exponering för trafikbuller kan leda till stressreaktioner, som i sin tur ökar risken för till exempel högt blodtryck, kärlkramp och hjärtinfarkt. Det finns indikationer att exponering för trafikbuller orsakar hundratals fall av för tidig död i hjärt- och kärlsjukdomar. Symptomen utvecklas dock över lång tid, vilket försvårar tillförlitliga mätningar. Dessutom utgör buller en av flera samverkande faktorer som bidrar till ohälsa.

Sömn

För att kunna fungera väl fysiologiskt och mentalt behöver vi ostörd sömn. Sömnstörningar är därför en allvarlig effekt av samhällsbuller. Primära effekter av sömnstörningar är svårighet att somna, uppvaknanden och förändringar av sömndjupet, höjt blodtryck, ökad hjärt- och pulsfrekvens, sammandragning av de ytliga blodkärlen, ändrad andning samt ökat antal kroppsrorelser under sömnen. Sekundära effekter är upplevelse av minskad sömnkvalitet, trötthet, nedstämdhet, olustkänsla och minskad prestationsförmåga. Efter flera års exponering av buller kan

viss tillvänjning ske. Detta gäller dock inte fysiologiska reaktioner på grund av att sömnmönstret påverkas, såsom ökad hjärtfrekvens, höjt blodtryck och muskelspänningar. Sömnen påverkas framför allt av antalet bullerhändelser under sömnperioden samt skillnaden i styrka mellan buller och bakgrundsljud. De mest störningskänsliga perioderna är vid insomnande och före normalt uppvaknande. Minst tio timmars störningsfri period nattetid skulle behövas för att en majoritet av befolkningen ska kunna få åtta timmars obruten sömn.

Hörselskador

Risken för hörselskador beror på hur hög den genomsnittliga bullernivån är under en bestämd tidsperiod, hur länge exponeringen pågår, hur förberedd personen är på ljudhändelsen samt den individuella känsligheten. Bullernivåer upp till 70 dB(A) förväntas inte orsaka hörselförsämring hos flertalet människor. Risken för hörselskador på grund av trafikbuller, som oftast ligger under 70 dB(A) är därför liten. Kraftiga ljudtoppar från till exempel motorcyklar eller passerande tåg på nära håll kan emellertid ge hörselskador.

Förmåga att uppfatta tal

Många människor är särskilt känsliga för bullerstörningar som påverkar möjligheten att uppfatta tal. Mest känsliga är äldre människor, personer med försämrad hörsel samt skolbarn och invandrare som tillägnar sig språket.

Nedsatt prestationsförmåga

Vissa samband har visats mellan bullerexponering och nedsatt prestationsförmåga i tankekrävande uppgifter. Mest påverkas uppmärksamhet, förmåga till problemlösning, minnesförmåga och läsinlärning. Barn från bullriga områden har ofta ökade halter av stresshormoner (traditionell benämning på främst noradrenalin, adrenalin och kortisol) och högre blodtryck än barn från tystare områden, eftersom de försöker prestera bättre trots buller. Bullerexponering kan ge negativa effekter på lång sikt avseende prestationsförmågan.

Barn är särskilt utsatta

Barn tillbringar en stor del av sin barndom i bostadsområdet, förskolan och skolan. Miljön ute och inne har stor betydelse för barnens utveckling och lärande, deras sociala kontakter med jämnåriga och vuxna och deras hälsa och trygghet. Om buller i skolmiljön stör barnen i deras koncentration och lärande kan det få betydelse för hela livet. En bulleråtgärd som dröjer tre år tar i anspråk en tredjedel av barnets skoltids Särskild hänsyn till barn kan tas genom att skapa låga bullernivåer inomhus, ”tysta” lekplatser och skolmiljöer och ”tysta” gångvägar mellan hem och skola. Det kan också noteras att barn och ungdomar i dag sannolikt utsätts för skadligt buller i en utsträckning som knappast förekommit tidigare, till exempel vid musikevenemang och daglig användning av hörlurar.

Ljudlandskap

God ljudkvalitet kännetecknas, enligt forskningsprogrammet Ljudlandskap för bättre hälsa, av goda ljudlandskap som består av en mångfald av ljud, inklusive ljud från trafik. Ljudlandskapet i ett bostadsområde omfattar själva bostaden och platser för återhämtning utomhus, till exempel balkong eller uteplats i anslutning till bostaden. Det omfattar även platser i den närmaste omgivningen, till exempel grönområden som de boende kan nyttja i sitt dagliga liv. Särskilt viktig är tillgången till tysta platser och dämpade sidor av byggnader. Tillgång till tysta områden i bostadens grannskap kan betyda skillnaden mellan en acceptabel och en bra boendemiljö. I dag bekämpas oftast bullerkällor en i sänder, främst genom åtgärder för att minska ljudnivån från till exempel vägtrafikbuller. Att bekämpa enstaka bullerkällor räcker dock inte för att åstadkomma goda ljudlandskap. Utgångspunkten måste vara hur människor upplever hela ljudlandskapet, inte enbart enskilda ljudkällor.

Bilaga 1

Uppföljning av åtgärdsprogram 2019 – 2023

Åtgärd	Ansvarig	Status	Kommentar
Inventera kommunala vägar med flest bullerstörda nattetid.	SBK	Genomfört	
Genomföra bullerdämpande åtgärder på en utvald vägsträcka/del av väg.	SBK, TK	Ej genomfört	
Utreda sänkning av åtgärdsnivåer för bidrag för fönsteråtgärder.	SBK		Inte aktuellt
Inventera befintliga kommunala bullerdämpande åtgärder och ta fram åtgärdsprogram för renovering och åtgärder.	SBK, TK	Ej genomfört	
Anlägga fler cykelparkeringar i stadskärnan.	SBK	Genomfört	
Kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor.	SBK, UBF	Genomfört	
Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 10 förskolor eller skolor.	TK, UBF och SBK	Ej genomfört	
Inventera parker och torg för att få fram de som behöver en förbättring av ljudmiljön.	SBK	Genomfört	

Genomföra åtgärder i en park eller på ett torg.	TK	Genomfört	
Ta fram en rutin och ett handläggarstöd för hantering av omgivningsbuller.	SBK	Ej genomfört	
Samverkan med Trafikverket.	SBK, MHK	Genomfört	Pågående arbete

Bilaga 2

Definitioner

Vad är ljud?

Ljud är tryckförändringar i luften. Tryckvariationerna sprids som vågrörelser genom luften och uppfattas som ljud när de träffar trumhinnan i örat. Egenskaperna hos luftens svängningar beskrivs med frekvens och amplitud. Frekvens uttrycker antalet svängningar per sekund, vilket påverkar ljudkaraktären medan amplitud anger hur stort ljudtrycket är det vill säga ljudnivån som mäts i decibel (dB). En ökning av ljudtrycksnivån med 8 till 10 dB upplevs av örat ungefär som en fördubbling av ljudstyrkan. 55 dB upplevs alltså dubbelt så starkt som 45 dB. Eftersom dB är en logaritmisk skala är dock en ljudfördubbling lika med 3 dB även om det mänskliga örat inte uppfattar ljudfördubblingen förrän en ökning med runt 8 – 10 dB skett. Små skillnader i ljudnivån kan därför sannolikt vara av stor betydelse för bullerupplevelsen över tiden och ge störningsreaktioner. Om två lika starka bullerkällor adderas ökar ljudnivån med 3 dB. Det mänskliga örat är olika känsligt för olika frekvenser och man använder därför olika vägningar för att bättre beskriva hur vi uppfattar ljud när ljud ska beskrivas med siffror. Den så kallade A-vägningen används normalt för att beskriva människans uppfattning av ljud, då denna vägning är anpassad efter människans hörsel. Vägningen dämpar låga frekvenser medan medelhöga frekvenser förstärks. Normalt mäts och beräknas trafikbuller med A-vägning.

Vad är buller?

Buller definieras vanligtvis som oönskat ljud, vilket innebär att om ett ljud upplevs som buller eller inte bestäms av den enskilda individen. Störningsupplevelsen är beroende av till exempel vilken typ av buller det är, vilken styrka och frekvens det har, hur det varierar över tid samt vid vilken tid på dygnet det förekommer. Vilken inställning eller attityd man har till ljudet kan också påverka störningsupplevelsen. Ju längre bort från bullerkällan man befinner sig desto mer sjunker ljudnivån. Om marken är

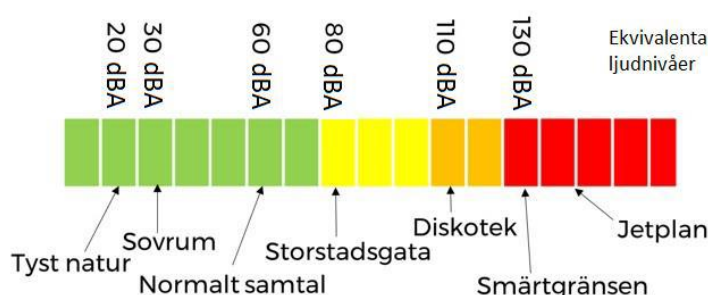
av mjuk karaktär, så som gräs och vegetation, absorberar den ljudet bättre än en hård yta, så som asfalt, som istället reflekterar ljudet.

Omgivningsbuller

Omgivningsbuller definieras enligt direktiv 96/61/EG2 som oönskat eller skadligt utomhusljud som orsakas av människors verksamhet, däribland buller från transportmedel, vägtrafik, järnvägstrafik, flygtrafik och från områden med industriell verksamhet.

Ljudnivå och decibel

Ljudnivån beskriver hur starkt ett ljud uppfattas och anges i enheten decibel (dB). Skalan är logaritmisk där hörtröskeln vid 0 dB motsvarar det lägsta ljud en människa kan uppfatta och smärtröskeln vid ca 130 dB motsvarar den ljudnivå då vi upplever fysisk smärta, enligt Figur 1.

Figur 1. Exempel på typiska ljudnivåer.

En ökning med 3 dB motsvarar en fördubbling av ljudenergin medan den subjektivt upplevda förändringen beror på ljudkällans karaktär.

EU-gemensamma bullermått

I syfte att mäta och bedöma effekterna av exponering för omgivningsbuller används de EU-gemensamma bullermåtten L_{den} och L_{night} . L_{den} är ett allmänt mått för ljudnivån oavsett tid på dygnet och L_{night} ett mått som används för att bedöma sömnstörning nattetid.

Med L_{day} , $L_{evening}$ och L_{night} avses ekvivalentnivån under dag (kl. 06–18), kväll (kl. 18–22) respektive natt (kl. 22–06).

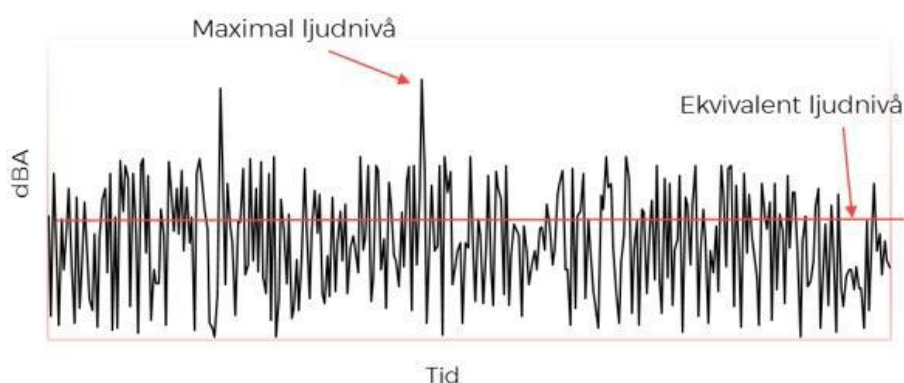
Samtliga ekvivalentnivåer avser årsmedelvärde liksom den vägda dygnsekvivalentnivån L_{den} som ges av:

$$L_{den} = 10 \cdot \log \frac{1}{24} [12 \cdot 10^{L_{day}/10} + 4 \cdot 10^{(L_{evening}+5)/10} + 8 \cdot 10^{(L_{night}+10)/10}]$$

I samband med sammanställning av strategiska bullerkartor används de EU-gemensamma bullermåtten L_{den} och L_{night} , som syftar till att kunna bedöma skadliga effekter av exponering för omgivningsbuller.

Dygnsekvivalent och maximal ljudnivå

Den dygnsekvivalenta ljudnivån, L_{Aeq24h} , är ett medelvärde över ett dygn. Den högsta momentana ljudnivån som uppstår under en viss tidsperiod eller under en bullerhändelse kallas för maximal ljudnivå, L_{AFmax} . Illustration av ekvivalent och maximal ljudnivå visas i Figur 2.

Figur 2. Illustration av ekvivalent och maximal ljudnivå under en bestämd tidsperiod.

Frekvens och A-vägning

Ljudtrycket varierar kring ett jämviktsläge, oftast det normala lufttrycket. Antalet svängningar kring jämviktsläget per sekund, frekvensen, anges med enheten Hertz (Hz). Människan kan uppfatta ljud inom frekvensområdet 20 Hz – 20 kHz, där tonhöjden ökar med frekvensen. Den totala ljudnivån innehåller bidrag från alla frekvenser, men eftersom örat har varierande känslighet vid olika frekvenser korrigeras ofta den totala ljudnivån efter örats känslighet med en så kallad vägning. Den vanligaste vägningen, A-vägning, redovisas ofta genom att den ekvivalenta ljudnivån anges i dBA.

Frifältsvärde vid fasad

Med frifältsvärde avses en ljudnivå som inte är påverkad av reflexer i den egna fasaden. Denna ljudnivå kallas även frifältskorrigerad ljudnivå och innebär då beräknad eller uppmätt ljudnivå intill fasad, inklusive alla relevanta reflexer, men reducerad med 6 dB.

Begrepp och förkortningar

dB(A) - A-vägd ljudnivå. Mått för att efterlikna ett öras varierande känslighet för ljud med olika tonsammansättningar.

FBN - Flygbullernivå avser en viktad ekvivalent ljudnivå där en kvällshändelse motsvarar tre dagshändelser och en natthändelse motsvarar tio dagshändelser.

JLT - Jönköpings länstrafik

Lden - Day - evening - night.

Leq - Ekvivalentnivå: medelljudnivå av varierande ljud. I denna skrift avses för trafikbuller ett årsmedeldygn. Leq är generellt några dB lägre än Lden, hur mycket beror på hur trafiken är fördelad över dygnet.

Ljudlandskap - Ett ljudlandskap är upplevelsen av en plats samlade ljudkällor.

Lmax - Maximalnivå: den högsta ljudnivån från en enstaka bullerhändelse.

Lnight - Lnight avser medelljudnivån för tidsintervallet kl. 22-06. Förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675) definierar det som ett bullermått för sömnstörning.

MKN - Miljö kvalitetsnorm. Anger de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter.

MHK - Miljö- och hälsoskyddskontoret

SBK - Stadsbyggnadskontoret

TK - Tekniska kontoret

UBF – Utbildningsförvaltningen

Bilaga 3

Miljökonsekvensbeskrivning

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram omgivningsbullen 2024-2028

MKB	
Kommer programmet att innehålla verksamheter som finns redovisade i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar?	Nej
Kommer programmet att medge sådan verksamhet eller åtgärd som finns redovisad i PBL 4 kap. 34 §?	Nej
Påverkar programmet Natura 2000-område enligt MB 7 kap. 28, 28 a §?	Nej

Riksintressen 3 och 4 kap. MB	
Naturvård	Berörs ej
Vättern med öar och strandområden	Berörs ej
Rörligt friluftsliv	Berörs ej
Kulturmiljövård	Berörs ej
Natura 2000	Berörs ej
Vindbruk	Berörs ej
Yrkesfiske	Berörs ej
Totalförsvaret	Berörs ej
Väg	Berörs ej
Flygplats	Berörs ej
Järnväg	Berörs ej
Värdefulla ämnen och material	Berörs ej
Vattenförsörjning	Berörs ej

Omgivning	
Natur	Berörs ej
Växt- och djurliv, rödlistade arter	Berörs ej
Skyddsvärda träd	Berörs ej
Åkermark och skogsmark	Berörs ej
Vatten	Berörs ej
Vattenverksamhet, enligt MB 11 kap. 3 §	Berörs ej
Dagvatten	Berörs ej
Grundvatten	Berörs ej
Ytvatten	Berörs ej
Dricksvattentäkt	Berörs ej
Föroreningar i luft, mark och vatten	Berörs ej
Buller och vibration	Berörs positivt. Syftet med åtgärdsprogrammet är att minska störning från omgivningsbuller. Bedömningen görs därför att åtgärdsprogrammet har en positiv påverkan på omgivningsbuller i kommunen.
Trafik	Berörs ej
Farligt gods	Berörs ej
Översvämning	Berörs ej
Risk för erosion, sedimentation, ras och skred	Berörs ej
Miljö- och hälsofarliga ämnen	Berörs ej
Radon	Berörs ej
Djurhållning	Berörs ej
Strålning	Berörs ej
Kraftledningar	Berörs ej
Brand	Berörs ej
Explosion	Berörs ej
Ljus	Berörs ej

Lukt	Berörs ej
Avfall, återvinning	Berörs ej
Energiförsörjning	Berörs ej
Störningar under byggtiden	Berörs negativt. Åtgärder föreslås göras på en förskola/skola samt i en park eller på ett torg. När dessa åtgärder genomförs kan störning förekomma. Bedömning görs att påverkan inte kommer att bli betydande.
Fornlämning, byggnadsminne	Berörs ej
Stads- och landskapsbild	Berörs ej
Motstridiga intressen i planen för kulturmiljö, stads- och landskapsbild	Berörs ej
Mellankommunala intressen gällande kulturmiljö, stads- och landskapsbild	Berörs ej

Kommunala styrdokument

Översiktsplan	Förenligt
Grönstrukturplan	Förenligt
Naturvårdsprogram	Förenligt

Områdesskydd

Naturreservat	Berörs ej
Kulturresevat	Berörs ej
Naturminne	Berörs ej
Biotopskyddsområde	Berörs ej
Djur- och växtskyddsområde	Berörs ej
Strandskyddsområde	Berörs ej
Miljöskyddsområde	Berörs ej
Vattenskyddsområde	Berörs ej

Övriga konsekvenser	
Barnkonventionen	Berörs positivt. Ärendet anses beröra artikel 3: ”Barnens bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga.” Då åtgärdsprogrammet syftar till att förbättra ljudmiljön i kommunen innefattas alla invånare, vuxna såväl som barn. Målet är att de riktvärden som finns för ljudmiljöer för barn såväl som vuxna på sikt ska uppnås. Ett specifikt mål i det föreslagna åtgärdsprogrammet är att åtgärda utemiljöer vid skolor och förskolor, vilket gör att stadsbyggnadskontoret bedömer att barns rätt till god hälsa och utveckling beaktas.
Jämställdhet, trygghet och säkerhet	Berörs positivt. Åtgärder syftar till att öka säkerheten för invånarna, då färre ska utsättas för skadligt omgivningsbuller. Detta innebär att fler får en säkrare boendemiljö där risken för ohälsa minskar. Jämställdheten kan anses påverkas positivt, då åtgärder syftar till att öka samsynen kring bullerhantering inom kommunen, vilket kan leda till en ökad likabehandling mellan ärenden.
Tillgänglighet	Berörs positivt.

Åtgärder för programperioden 2024-2028

Inventera kommunala vägar	Miljöeffekter berörs ej. Inga fysiska åtgärder.
Revidera riktlinjer för bidrag till fönsteråtgärder	Miljöeffekter berörs ej. Inga fysiska åtgärder.

Utreda höjning av bidragsnivåer bidrag för fönsteråtgärder	Miljöeffekter berörs ej. "Åtgärden innebär en utredning av höjning av bidragsnivåer bidrag för fönsteråtgärder. Om höjning görs innebär det eventuellt att fler söker bidrag, vilket ger en positiv effekt, då antalet som störs av omgivningsbuller i sin boendemiljö blir färre. Om höjning inte görs kvarstår kriterierna som finns i dagsläget, vilket inte innebär en försämring av dagsläget. Fönsteråtgärder bedöms inte innebära effekter som kan leda till betydande negativ miljöpåverkan."
Informationsbroschyr om buller	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär framtagande av informationsmaterial, inga fysiska åtgärder.
Inventera befintliga kommunala bullerdämpningsåtgärder	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär en utredning, inga fysiska åtgärder.
Kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär en utredning, inga fysiska åtgärder.
Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 5 förskolor eller skolor	Positiva miljöeffekter. Åtgärdena syftar till att förbättra utemiljön på förskolor och skolor, vilket ger en positiv effekt barns och ungas miljöer. Bedömning görs att de åtgärder som kan bli aktuella inte kommer att få effekter som kan innebära betydande negativ miljöpåverkan.
Inventera parker, torg och grönområden	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär en utredning, inga fysiska åtgärder.
Genomföra åtgärder i en park eller på ett torg alternativt värna de rekreatiomsområden som har en god ljudmiljö idag.	Positiva miljöeffekter. Åtgärdena syftar till att förbättra ljudmiljön på en offentlig plats. Åtgärdenas övriga effekter beror av vilka åtgärder som anses lämpliga på den specifika platsen. Bedömning görs dock att de åtgärder

	som kan bli aktuella inte kommer att få effekter som kan innebära betydande negativ miljöpåverkan.
Ta fram en rutin och ett handläggarstöd för hantering av omgivningsbuller	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär inga fysiska åtgärder.
Samverkan med Trafikverket	Miljöeffekter berörs ej. Åtgärden innebär inga fysiska åtgärder.

Sammanvägd bedömning

Är bedömningen av effekterna av stor osäkerhet?	Nej. Bedömningen av de effekter som de föreslagna åtgärderna i åtgärdsprogrammet kan innebära bedöms inte vara av stor osäkerhet. Effekterna av de åtgärder i programmet som behöver föregås av en utredning är svårare att bedöma, då effekterna beror av vilka åtgärder som anses lämpliga. Bedömning görs dock att de åtgärder som kan bli aktuella inte kommer att få effekter som kan innebära betydande negativ miljöpåverkan.
Är effekterna varaktiga eller oåterkalleliga?	Ja. Effekterna är varaktiga, med anledning av att åtgärderna genomförs för att vara permanenta. Åtgärderna innebär dock inte så stora ingrepp att de inte är oåterkalleliga.
Programmets sammantagna miljöpåverkan	Programmet anses inte medföra betydande miljöpåverkan.
Åtgärder i programmet som förhindrar eller motverkar miljöpåverkan	Åtgärderna i programmet avser att minska störning från omgivningsbuller, vilket motverkar miljöpåverkan.

Bilaga 4

Underlaget för antal exponerade i respektive redovisningsintervall

Underlag från bullerkartläggning, antal exponerade för väg och järnvägsbuller i de aktuella rapporteringsintervallen

Agglomeration Identifier	Noise Source	Exposure Type	Noise Level	Exposed People	ESTAT UnitCode
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 55 59	38054	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 60 64	22193	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 65 69	12390	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 70 74	3122	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	281	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	21688	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	16686	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	7384	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	1438	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight Greater Than 70	33	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 55 59	11163	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 60 64	4392	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 65 69	1872	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 70 74	1038	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	2	0680

SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	6581	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	3168	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	2295	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	126	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight Greater Than 70	19	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 55 59	27714	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 60 64	13921	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 65 69	9274	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 70 74	585	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	0	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	12985	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	9598	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	3977	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	0	0680
E_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 55 59	38054	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 60 64	22193	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 65 69	12390	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden 70 74	3122	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	281	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	21688	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	16686	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	7384	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	1438	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration All Sources	Most Exposed Facade	Lnight Greater Than 70	33	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major	Most Exposed Facade	Lden 55 59	11163	0680

	Road				
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 60 64	4392	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 65 69	1872	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden 70 74	1038	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	2	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	6581	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	3168	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	2295	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	126	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Major Road	Most Exposed Facade	Lnight Greater Than 70	19	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 55 59	27714	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 60 64	13921	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 65 69	9274	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden 70 74	585	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lden Greater Than 75	0	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 50 54	12985	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 55 59	9598	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 6 064	3977	0680
SE_a_ag0680	Agglomeration Road	Most Exposed Facade	Lnight 65 69	0	0680

En avvikelse mot direktivet är att öppen tillgänglig sjukvårdsstatistik från Socialstyrelsen baseras på koder enligt WHO's klassifikation ICD-10-SE i stället för ICD-11 som anges i direktivet. Underlag för statistik om incidens för ischemisk hjärtsjukdom valdes därför från statistikkoder I20 – I25. Data hämtades från Socialstyrelsens öppna statistikdatabas <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikdatabasen/se>

Diagnoser, sluten och/eller specialiserad öppenvård 120-125 Ischematiska
hjärtsjukdomar (orsakade av otillräcklig blodtillförsel till hjärtmuskeln)
ålder 0 – 85+

Mått	Hemortslän	Kön	2018	2019	2020	2021	2022
Antal patienter	Riket	Män	41 987	42 380	38 678	39 082	39 552
Antal patienter	Riket	Kvinnor	18 471	18 697	16 623	16 736	16 414
Antal patienter	Riket	Båda könen	60 458	61 077	55 301	55 818	55 966
Antal patienter	Jönköpings län	Män	1 490	1 378	1 355	1 367	1 341
Antal patienter	Jönköpings län	Kvinnor	707	668	633	629	522
Antal patienter	Jönköpings län	Båda könen	2 197	2 046	1 988	1 996	1 863
Antal patienter/ 100 000 inv	Riket	Män	816,5	815,7	740,6	742,9	746,5
Antal patienter/ 100 000 inv	Riket	Kvinnor	363,0	364,3	322,4	322,4	314,2
Antal patienter/ 100 000 inv	Riket	Båda könen	591,0	591,4	532,8	534,0	531,9
Antal patienter/ 100 000 inv	Jönköpings län	Män	815,8	747,9	732,3	733,8	715,2
Antal patienter/ 100 000 inv	Jönköpings län	Kvinnor	396,8	372,5	351,7	348,0	287,4
Antal patienter/ 100 000 inv	Jönköpings län	Båda könen	608,9	562,7	544,6	543,8	504,7

Statistik presenteras från 2008 eftersom kvaliteten avseende specialiserad öppenvård från det året och framåt bedömts vara tillräckligt hög för att publiceras i kombination med slutenvårdsstatistik. Även efter 2008 har inrapporteringen förbättrats och bortfallet minskat i specialiserad öppenvård. Därför bör utvecklingen över tid tolkas med försiktighet – förändringar kan bero på förbättrad inrapportering, Inte på att fler faktiskt söker vård.

Bilaga 5

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram omgivningsbuller 2024 – 2028, sändlista samråd

Mottagare	E-post
Länsstyrelsen Jönköping	jonkoping@lansstyrelsen.se
Naturvårdsverket	
Trafikverket	trafikverket@trafikverket.se
Tekniska nämnden	tekniska@jonkoping.se
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	miljo@jonkoping.se
Barn- och utbildningsnämnden	utbildningsforvaltningen@jonkoping.se
Kultur- och fritidsnämnden	kff@jonkoping.se

Inkomna remissvar

Trafikverket

Emma Gansberg

Från: annica.karlsson@trafikverket.se
Skickat: den 5 juni 2024 09:58
Till: SBK-Diariet
Ämne: Stbn/2023:145, Trafikverkets yttrande över förslag till åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Viktig information: Detta e-postmeddelande kommer från en avsändare utanför Jönköpings kommun. Klicka aldrig på länkar och öppna aldrig bifogade filer om du är osäker på avsändaren eller innehållet.

Trafikverkets ärendenummer: TRV 2024/

Er beteckning: Stbn/2023:145

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Samråd

Trafikverket har mottagit ovan rubricerat ärende för yttrande. Vi ser positivt på kommunens åtgärd om att utveckla samarbetet med Trafikverket för att öka förståelsen för varandras arbete samt utveckla riktlinjer för samarbete och informationsutbyte. I övrigt har vi inga synpunkter på åtgärdsprogrammet.

Avsändaren har bedömt att meddelandet inte innehåller någon sekretessbelagd information enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Med vänlig hälsning

Annica Karlsson
Regional samhällsplanerare
Planering Sydöstra regionen

annica.karlsson@trafikverket.se
Direkt: 010-1232345

Trafikverket
Bataljongsgränd 8
553 05 Jönköping

Telefon: 0771-921 921
trafikverket.se

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Sammanträdesprotokoll
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

2024-06-13

§ 48

Yttrande till stadsbyggnadskontoret angående Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Mhn 2024:2735 Stbn/2023:145

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har översänt en begäran om yttrande angående Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028. Enligt förordningen SFS 2004:675 Buller från väg-, järnvägs-, och flygtrafik ska kommuner med fler än 100 000 invånare upprätta så kallade strategiska bullerkartor och ta fram åtgärdsprogram för att begränsa omgivningsbullrets skadliga effekter. Åtgärdsprogrammet syftar även till framtagande av rutiner för kommunikation mellan förvaltningar och för stadsbyggnadskontorets interna processer. Tidigare åtgärdsprogram antogs av kommunfullmäktige år 2018.

Stadsbyggnadskontoret avser att kontinuerligt följa upp åtgärder och mål, efter halva programperioden ska en större avstämning genomföras och i slutet göra en större samlad utvärdering.

Åtgärderna kommer främst fokusera på förskolor och skolors utemiljö, boendemiljö, parker och torg samt processutveckling.

Beslutsunderlag

Miljö- och hälsoskyddskontorets tjänsteutlåtande daterat 2024-05-31
Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Miljö- och hälsoskyddskontorets förslag

Förvaltningen föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lämna in följande synpunkter som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028,

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden håller med om den prioritering som satts i programmet det vill säga att kommunen i första hand ska satsa på förskolor och skolors utemiljö.
- Det är önskvärt att fokus i åtgärdsprogrammet även läggs på lågfrekvent buller. Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, (FoHMFS 2014:13) innehåller även riktvärden för lågfrekvent buller. Lågfrekvent buller är mycket svårt att dämpa eller avskärma, och det innebär stor risk för att dessa riktvärden över-

Justerandes sign

Uttragsbestyrkande

2024-06-13

skrids. De negativa hälsoeffekterna av lågfrekvent buller är dessutom allvarliga, om inte mest betydande. Lågfrekvent buller är mer störande enligt Folkhälsomyndighetens publikation "Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer".

- Vid detaljplanearbeten bör i första hand förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller styra och inte förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader medger högre bullernivåer än förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Det innebär att situationen konsekvent förvärras, om trafikbullerförordningen tillämpas vid detaljplanearbeten.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill påminna om kommunens ambition i stort att eftersträva en bättre ljudmiljö än vad som är lägstanivå enligt lagstiftningen. Lämpligen bör aldrig 50 dBA fri-fältsvärde vid fasad överskridas vid detaljplanearbetet. Det vill säga, mer i linje med förordningen om omgivningsbuller.
- Det föreslås i programmet med anledning av att Jönköpings kommun äger och förvaltar bullerskärmar och vallar av okänd kvalitet att dessa ska inventeras. Det är viktigt att effekten av kommunens genomförda åtgärder inte försämras, med anledning av de boendemiljöer de är avsedda att förbättra. Ett mål är därför att skärmar/vallar/murar längs kommunala vägar ska bibehålla den bullerdämpande effekt som de hade vid uppförandet. För att nå målet ska en inventering genomföras där skärmarna m. fl. lokaliseras och nuvarande kvalitet kartläggs. Utredningen ska leda fram till ett åtgärdsprogram för tekniska kontoret avseende renovering av åtgärder i dåligt skick. Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar detta förslag att bibehålla avsedda bullerreduktioner framgent.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att planerade åtgärder inte omfattar de privata verksamhetsutövarna. Det vore bra om det förtydligades i texten. Vidare anser nämnden att åtminstone någon form av stöd eller information till de aktörerna vore lämpligt, bl.a. med tanke på att kommunen i vissa fall har beviljat bygglov för aktuell byggnad (undervisningslokal) för den typen av verksamhet och samtidigt varit medveten om bullersituationen.
- Efter halva programperioden görs enligt åtgärdsprogrammet en avstämning av måluppfyllelse med hjälp av framtagna indikatorerna. I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Då utvärderas i vilken grad programmets åtgärder har genomförts samt vilken effekt de fått. Utvärderingen blir ett underlag till kom-

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2024-06-13

mande åtgärdsprogram och redovisas för berörda nämnder. För att säkerställa genomförandet av de åtgärder som presenteras i åtgärdsprogrammet önskar Miljö- och hälsoskyddsnämnden återkoppling efter halva programperioden samt vid slutförandet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden behandling 2024-06-13

Yrkanden

Ordförande Göran Bäckstrand (C) yrkar för Samverkan Jönköpings räkning bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Örjan Dahlberg (KD), Jan Birgersson (M) för M-gruppen och Marcus Aronsson (SD) för SD-gruppen instämmer i yrkandet.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut

Nämnden beslutar att lämna in följande synpunkter som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028:

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden håller med om den prioritering som satts i programmet det vill säga att kommunen i första hand ska satsa på förskolor och skolors utemiljö.
- Det är önskvärt att fokus i åtgärdsprogrammet även läggs på lågfrekvent buller. Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, (FoHMFS 2014:13) innehåller även riktvärden för lågfrekvent buller. Lågfrekvent buller är mycket svårt att dämpa eller avskärma, och det innebär stor risk för att dessa riktvärden överskrids. De negativa hälsoeffekterna av lågfrekvent buller är dessutom allvarliga, om inte mest betydande. Lågfrekvent buller är mer störande enligt Folkhälsomyndighetens publikation "Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer".
- Vid detaljplanearbeten bör i första hand förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller styra och inte förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader medger högre bullernivåer än förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Det innebär att situationen konsekvent förvärras, om trafikbullerförordningen tillämpas vid detaljplanearbeten.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill påminna om kommunens ambition i stort att eftersträva en bättre ljudmiljö än vad som är lägstanivå enligt lagstiftningen. Lämpligen bör aldrig 50 dBA fri-

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2024-06-13

fältsvärde vid fasad överskridas vid detaljplanearbetet. Det vill säga, mer i linje med förordningen om omgivningsbuller.

- Det föreslås i programmet med anledning av att Jönköpings kommun äger och förvaltar bullerskärmar och vallar av okänd kvalitet att dessa ska inventeras. Det är viktigt att effekten av kommunens genomförda åtgärder inte försämras, med anledning av de boendemiljöer de är avsedda att förbättra. Ett mål är därför att skärmar/vallar/murar längs kommunala vägar ska bibehålla den bullerdämpande effekt som de hade vid uppförandet. För att nå målet ska en inventering genomföras där skärmarna m.fl. lokaliseras och nuvarande kvalitet kartläggs. Utredningen ska leda fram till ett åtgärdsprogram för tekniska kontoret avseende renovering av åtgärder i dåligt skick. Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar detta förslag att bibehålla avsedda bullerreduktioner framgent.
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att planerade åtgärder inte omfattar de privata verksamhetsutövarna. Det vore bra om det förtydligades i texten. Vidare anser nämnden att åtminstone någon form av stöd eller information till de aktörerna vore lämpligt, bl.a. med tanke på att kommunen i vissa fall har beviljat bygglov för aktuell byggnad (undervisningslokal) för den typen av verksamhet och samtidigt varit medveten om bullersituationen.
- Efter halva programperioden görs enligt åtgärdsprogrammet en avstämning av måluppfyllelse med hjälp av framtagna indikatorerna. I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Då utvärderas i vilken grad programmets åtgärder har genomförts samt vilken effekt de fått. Utvärderingen blir ett underlag till kommande åtgärdsprogram och redovisas för berörda nämnder. För att säkerställa genomförandet av de åtgärder som presenteras i åtgärdsprogrammet önskar Miljö- och hälsoskyddsnämnden återkoppling efter halva programperioden samt vid slutförandet.

Beslutet expedieras till:

Stadsbyggnadskontoret

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN
Hälsoskyddsenheten
Peter Eriksson
038-10 21 30
peter.eriksson@jonkoping.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2024-05-31

Darienummer
MHN-2024-2735

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i
Jönköpings kommun

Förslag till yttrande till stadsbyggnadskontoret angående Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Sbn/2023:145

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har översänt en begäran om yttrande angående Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028

Detta är Jönköpings kommuns tredje samlade åtgärdsprogram för buller och omfattar enligt förordningen (SFS 2004:675) buller från väg-, järnvägs- och flygtrafik. Enligt förordningen ska kommuner med fler än 100 000 invånare upprätta så kallade strategiska bullerkartor och ta fram åtgärdsprogram för att begränsa omgivningsbullrets skadliga effekter på människors hälsa. Jönköpings kommun har 146 000 invånare och omfattas därmed av förordningen. Åtgärdsprogrammets huvudsakliga uppgift är att fungera som ett strategiskt dokument i kommunens arbete med omgivningsbuller. Åtgärdsprogrammet ska enligt lagstiftningen omarbetas vid behov eller senast fem år efter antagande. Tidigare åtgärdsprogram antogs av kommunfullmäktige år 2018.

Syftet med åtgärdsprogrammet är att presentera åtgärder som minskar bullrets negativa påverkan på människors hälsa och därmed skapa en bättre ljudmiljö. Målet är att utforma en grund för ett systematiskt arbete och med det fortlöpande sänka bullernivåerna på särskilt utsatta platser, förbättra ljudmiljön i kommunen och därmed minska antalet invånare exponerade för buller. Stadsbyggnadskontoret avser att kontinuerligt följa upp åtgärder och mål, efter halva programperioden ska en större avstämning genomföras. I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret att följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Åtgärdsprogrammet syftar också till framtagande av rutiner för kommunikation mellan förvaltningar och för stadsbyggnadskontorets interna processer

Under programperiod 2024-2028 kommer åtgärder, liksom föregående period främst fokusera på fyra kategorier, förskolor och skolors utemiljö, boende miljö, parker och torg samt processutveckling. Om en eventuell prioritering behöver göras ska i första hand arbete satsas på förskolors och skolors utemiljöer i andra hand på att förbättra ljudmiljön inomhus i bostäder, därefter på ljudförbättrande eller värnande insatser i parker, torg eller grönområden och sist läggsfokus på interna processer.

Beslutsunderlag

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028.
Tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2024.

Diarienummer: MHN-2024-2735

Förvaltningens förslag till miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut
Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att lämna in följande synpunkter som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024-2028.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden håller med om den prioritering som satts i programmet dvs. att kommunen i första hand ska satsa på förskolor och skolors utemiljö.

Det är önskvärt att fokus i åtgärdsprogrammet även läggs på lågfrekvent buller. Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, (FoHMFS 2014:13) innehåller även riktvärden för lågfrekvent buller. Lågfrekvent buller är mycket svårt att dämpa eller avskärma, och det innebär stor risk för att dessa riktvärden överskrids. De negativa hälsoeffekterna av lågfrekvent buller är dessutom allvarliga, om inte mest betydande. Lågfrekvent buller är mer störande enligt Folkhälsomyndighetens publikation Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer.

Vid detaljplanearbeten bör i första hand förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller styra och inte förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader medger högre bullernivåer än förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Det innebär att situationen konsekvent förvärras, om trafikbullerförordningen tillämpas vid detaljplanearbeten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill påminna om kommunens ambition i stort att eftersträva en bättre ljudmiljö än vad som är lägstanivå enligt lagstiftningen. Lämpligen bör aldrig 50 dBA frifältsvärde vid fasad överskridas vid detaljplanearbetet. Dvs. mer i linje med förordningen om omgivningsbuller.

Det föreslås i programmet med anledning av att Jönköpings kommun äger och förvaltar bullerskärmar och vallar av okänd kvalitet att dessa ska inventeras. Det är viktigt att effekten av kommunens genomförda åtgärder inte försämras, med anledning av de boendemiljöer de är avsedda att förbättra. Ett mål är därför att skärmar/vallar/murar längs kommunala vägar ska bibehålla den bullerdämpande effekt som de hade vid uppförandet. För att nå målet ska en inventering genomföras där skärmarna m.fl. lokaliseras och nuvarande kvalitet kartläggs. Utredningen ska leda fram till ett åtgärdsprogram för tekniska kontoret avseende renovering av åtgärder i dåligt skick. Miljö- och hälsoskyddsnämnden välkomnar detta förslag att bibehålla avsedda bullerreduktioner framgent.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att planerade åtgärder inte omfattar de privata verksamhetsutövarna. Det vore bra om det förtydligades i texten. Vidare anser nämnden att åtminstone någon form av stöd eller information till de aktörerna vore lämpligt, bl.a. med tanke på att kommunen i vissa fall har beviljat bygglov för aktuell byggnad (undervisningslokal) för den typen av verksamhet och samtidigt varit medveten om bullersituationen.

Efter halva programperioden görs enligt åtgärdsprogrammet en avstämning av måluppfyllelse med hjälp av framtagna indikatorerna. I slutet av programperioden kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Då utvärderas i vilken grad programmets åtgärder har genomförts samt vilken effekt de fått. Utvärderingen blir ett underlag till kommande åtgärdsprogram och redovisas för berörda nämnder. För att säkerställa genomförandet av de åtgärder som presenteras i åtgärdsprogrammet önskar Miljö- och hälsoskyddsnämnden återkoppling efter halva programperioden samt vid slutförandet.

Diarienummer: MHN-2024-2735

Malin Grahn
Enhetschef

Peter Eriksson
miljö- och hälsoskyddsinspektör

Beslut expedieras till:
Stadsbyggnad@jonkoping.se

Kultur- och fritidsnämnden

Sammanträdesprotokoll
Kultur-och fritidsnämnden

2024-06-12

§ 80

**Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för om-
givningsbuller 2024 – 2028, remiss**

KFN/2024:899 425

Sammanfattning

Detta åtgärdsprogram, som är det tredje för Jönköpings kommun, gäller för perioden 2024 – 2028 och är upprättat med stöd av förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Synpunkter på förslaget ska ha kommit in till Jönköpings kommun senast 31 juli 2024. Svar skickas till stadsbyggnad@jonkoping.se. Ange diarienummer Sfbn/2023:145

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-05-30

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss

Kultur- och fritidsförvaltningens förslag

- Kultur- och fritidsnämnden beslutar att lämna tjänsteskrivelse 2024-05-30 som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss.
- Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positivt till Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028.

Kultur-och fritidsnämndens behandling 2024-06-12**Yrkanden**

Ordföranden Lena Sumedrea (C) yrkar för majoriteten (Socialdemokraterna, Centern, Liberalerna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet) bifall till kultur- och fritidsförvaltningens förslag.

Björn Johansson (M) yrkar för Moderaterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Henrik Ocklind (KD) yrkar för Kristdemokraterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2024-06-12

Jan-Ove Lipponen (SD) yrkar för Sverigedemokraterna bifall till ordförandens m.fl. förslag.

Kultur-och fritidsnämndens beslut

- Kultur- och fritidsnämnden beslutar att lämna tjänsteskrivelse 2024-05-30 som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss.
- Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positivt till Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028.

Beslutet expedieras till:

Stadsbyggnadsnämnden

Handläggare Kari Ruokola

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss

KFN/2024:899 425

Sammanfattning

Detta åtgärdsprogram, som är det tredje för Jönköpings kommun, gäller för perioden 2024 – 2028 och är upprättat med stöd av förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Synpunkter på förslaget ska ha kommit in till Jönköpings kommun senast 31 juli 2024. Svar skickas till stadsbyggnad@jonkoping.se. Ange diarie-nummer Stbn/2023:145

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2024-05-30

Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss

Förslag till Kultur- och fritidsnämnden

- Kultur- och fritidsnämnden beslutar att lämna tjänsteskrivelse 2024-05-30 som yttrande över Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028, remiss.
- Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positivt till Jönköpings kommuns åtgärdsprogram för omgivningsbuller 2024 – 2028.

Ärende

Syftet med detta åtgärdsprogram är att, genom insatser som förbättrar ljudmiljön, minska omgivningsbullrets negativa påverkan på människors hälsa och därigenom också göra Jönköpings kommun till en attraktivare kommun.

Enligt förordningen ska städer med fler än 100 000 invånare upprätta så kallade strategiska bullerkartor och beräkna hur många invånare som exponeras för olika bullernivåer från väg, järnväg och flyg samt ta fram ett åtgärdsprogram. Jönköpings kommun har ca 146 000 invånare och omfattas därmed av förordningen. Målet med åtgärdsprogrammet är att minska

bullrets negativa påverkan på människors hälsa samt skapa en bättre ljudmiljö.

Jönköpings kommuns mål för programperioden 2024 – 2028:

- Antalet bullerstörda under natt ska minskas.
- Antalet invånare som utsätts för höga ljudnivåer i sin inomhusmiljö, orsakat av omgivningsbuller, ska minskas.
- Effekterna av de bullerdämpande åtgärder, som kommunen äger och förvaltar så som skärmar, vallar och murar, ska inte försämrats.
- Färre barn och ungdomar ska utsättas för höga ljudnivåer, orsakat av omgivningsbuller, när de vistas utomhus vid förskolor och skolor.
- Ljudnivån i parker, torg eller grönområden ska förbättras eller, där det idag är en god ljudmiljö, inte försämrats.
- Öka samsynen på bullerhantering i kommunen samt även öka samarbetet mellan kommunens förvaltningar i frågan.

Mazar Alijevski
Kultur- och fritidsdirektör

Martin Gärlin
Avdelningschef

Beslutet expedieras till:
Stadsbyggnadsnämnden

Handläggare Kari Ruokola

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Yttrande 1 (4)
Datum 2024-08-14 Diarienummer 4603-2024

Stadsbyggnadsnämnden
Jönköpings kommun
stadsbyggnad@jonkoping.se

Yttrande över åtgärdsprogram för omgivningsbuller, år 2024-2028

Er beteckning: Stbn/2023:145

Sammanfattning

Länsstyrelsen är positiv till kommunens mål och inriktning i åtgärdsprogrammet. Åtgärdsprogrammet är viktigt för att förbättra ljudmiljön i Jönköpings kommun och för att resurserna ska användas där de bäst behövs.

Länsstyrelsen vill betona betydelsen av att faktiska åtgärder som förbättrar ljudmiljön för människor kommer till stånd. Länsstyrelsen hade gärna sett en högre ambitionsnivå för barn och ungdomars ljudmiljö i åtgärdsprogrammet. En åtgärd kan behövas för hantering av bullerfrågan vid ny bebyggelse. Länsstyrelsen anser även att kommunen kan behöva se över och tydliggöra att åtgärderna tydligt bidrar till att uppfylla målen.

Länsstyrelsen är positiv till en ökad satsning på uppföljning med syfte att åtgärderna i åtgärdsprogrammet ska bli genomförda.

Länsstyrelsens allmänna synpunkter

Målet med åtgärdsprogrammet är att minska bullrets negativa påverkan på människors hälsa samt skapa en bättre ljudmiljö. Åtgärdsprogrammets huvuduppgift uppges vara att fungera som ett strategiskt dokument som grund för ett mer systematiskt och kontinuerligt arbete med omgivningsbuller. Länsstyrelsen anser att detta är en bra ambition och att kommunens sex mål för 2024-2028 är relevanta.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att åtgärdsprogrammet genomförs för att åstadkomma en positiv förändring vad gäller ljudmiljön i Jönköpings kommun.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagna mål riktar in sig på de mest väsentliga problemen såsom störning nattetid, inomhusmiljö, barn och ungdomar samt allmänna platser som parker, torg och grönområden. Ambitionsnivån för barn och ungdomar hade dock kunnat vara högre i åtgärdsprogrammet (se avsnitt "Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 5 förskolor eller skolor" nedan).

Som redovisas i rapporten så har flera åtgärder i föregående åtgärdsprogram inte genomförts. Länsstyrelsen ser positivt på åtgärdsprogrammets ökade ambition gällande uppföljning under förutsättning att syftet är att få till stånd en högre genomförandegrad av åtgärderna.

Det framgår att stadsbyggnadskontoret kontinuerligt kommer att följa upp mål och åtgärder. Om det går att tydliggöra vad som krävs för att ha uppnått målen eller uppfyllt åtgärden så är det en fördel. Till exempel kan det definieras vilka parker, torg och grönområden som bör inventeras eller om alla ska inventeras.

Länsstyrelsen anser även att det tydligare kan beskrivas på vilket sätt åtgärderna bidrar till att målen uppfylls, exempelvis hur inventering av kommunala vägar bidrar till att målen boendemiljö och parker, torg och grönområden uppfylls.

Länsstyrelsen vill betona vikten av att faktiska åtgärder som minskar ljudnivån för människor kommer till stånd. Det finns en risk att åtgärder inom processutveckling, utredning och uppföljning är enklare att genomföra än åtgärder som faktiskt förbättrar ljudmiljön.

Strategier och arbeten som påverkar ljudmiljön i Jönköpings kommun (sid 12)

Länsstyrelsen anser att kommunens egna hållbarhetsprogram bör nämnas i detta avsnitt. Dessutom kan med fördel de länsgemensamma åtgärdsprogrammen för miljömålen nämnas eftersom de innehåller åtgärder som har relevans för buller och som kommunen har åtagit sig.

Det gäller följande åtgärder:

- Åtgärd 10 i Åtgärdsprogram Hälsans miljömål (Länsstyrelsens meddelande 2023:06) Etablera hälsofrämjande utomhusmiljöer på förskole- och skolgårdar.
- Åtgärd 4, 5 och 6 om transporter och resor i Åtgärdsprogram för minskad klimatpåverkan (Länsstyrelsens meddelande 2021:25.)

Länsstyrelsen anser även att hänvisning bör ske till länets klimat- och energistrategi (Länsstyrelsens meddelande 2019:18).

Långsiktiga mål och strategier (sid 16)

På sidan 16 beskrivs miljömålet God bebyggd miljö. Åtgärder för minskade bullernivåer är även relevanta för Agenda 2030-målen 3 God hälsa och välbefinnande, 10 Minskad ojämlikhet och 11 Hållbara städer och samhällen. Länsstyrelsen anser att det vore positivt om även dessa mål nämns.

Åtgärder 2024-2028 (sid 20-21)

Länsstyrelsen vill betona betydelsen av att säkerställa att de nya områden som byggs eller etableras inte medför en ökning av antal kommuninvånare som är negativt påverkade av buller. Som Länsstyrelsen uppfattar det har antalet personer som störs av buller ökat sedan tidigare beräkning. Även om kommunen uppfyller riktvärden enligt trafikbullerförordningen så kan ny bebyggelse ändå innebära en ökning av antal negativt påverkade personer. Därför kan det behövas en åtgärd om hur man hanterar bullerfrågan vid ny bebyggelse.

Åtgärderna "Kartläggning av ljudmiljöer vid skolor och förskolor" samt "Inventera parker, torg och grönområden"

Kartläggning av ljudmiljöer vid skolor och förskolor" ingick som åtgärd i tidigare program 2019-2023 och det anges i uppföljningen som "genomfört". Likaså anges att man inventerat kommunala parker och torg inom ramen för tidigare åtgärdsprogram, men det står också med i förslaget till nytt åtgärdsprogram. Länsstyrelsen anser att det bör framgå hur åtgärderna skiljer sig från tidigare åtgärder.

"Inventera befintliga kommunala bullerdämpningsåtgärder "

Länsstyrelsen anser att det kan förtydligas hur åtgärden är tänkt att bidra till att målen nås.

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Yttrande
2024-08-14

4/(44)

4603-2024

"Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst fem förskolor eller skolor"

Jönköpings kommun har åtagit sig åtgärd 10 i Åtgärdsprogram Hälans miljömål (Länsstyrelsens meddelande 2023:06) som handlar om att etablera hälsofrämjande utomhusmiljöer på förskole- och skolgårdar. Syftet med åtgärden är förbättringsarbete för en hälsofrämjande utomhusmiljö på förskolor och skolor samt att utveckla mångfunktionella utomhusmiljöer på nya och befintliga skolgårdar som förstärker ekosystemtjänster för hälsa och hållbarhet.

Länsstyrelsen noterar dock att ambitionsnivån 2024-2028 sänks jämfört med föregående programperiod och att tidigare beslutade åtgärder inte är genomförda än. Det hade varit önskvärt med en högre ambitionsnivå för att värna barns hälsa och välmående med utgångspunkt från vad som är det bästa för barnen.

Länsstyrelsen anser även att utemiljöer på exempelvis gruppboenden kan inkluderas i åtgärden eftersom barn som bor där spenderar mycket tid där.

Konsekvensanalys (sid 22)

Utöver vad kommunen nämner i konsekvensanalysen vill Länsstyrelsen lyfta fram att om naturbaserade bulleråtgärder väljs ger det också andra fördelar så som upptag av luftföroreningar, främjande av grön infrastruktur och biologisk mångfald. Därtill ges möjligheter till klimatanpassning genom bland annat temperatursänkning och skugga. Mer natur i utemiljöer där barn vistas har också många positiva effekter på barns välmående genom till exempel ökad fysisk aktivitet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef Emma Willaredt med miljöskyddsbiträdet Nils Lagerkvist som föredragande.

Kopia till

emmagänsberg@jonkopings.se

Internt Länsstyrelsen: Elin Bornvall (Samhällsbyggnadsenheten),
Moa Lindqvist (Enheten för ekologisk hållbarhet) och Helena
Bäckman (miljöskyddsgruppen)

Kommentarer till inkomna synpunkter

Av de fyra inkomna remissvaren så är det svaret från Miljö- och hälsoskyddsnämnden som inne håller konkreta synpunkter på Åtgärdsprogrammet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden skriver bland annat att det är önskvärt att fokus i åtgärdsprogrammet även läggs på lågfrekvent buller, att vid detaljplanearbeten bör i första hand förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller styra och inte förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader samt att nämnden önskar återkoppling efter halva programperioden för att säkerställa genomförandet av de åtgärder som presenteras i åtgärdsprogrammet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar även att planerade åtgärder inte omfattar de privata verksamhetsutövarna och önskar någon form av stöd eller information till dessa aktörer.

Stadsbyggnadskontoret har i det nu aktuella åtgärdsprogrammet inte med lågfrekventbuller men tar med denna synpunkt till framtida åtgärdsprogram.

När det gäller arbetet med framtagande av nya detaljplaner så ingår inte denna process i åtgärdsprogrammet men synpunkterna vidarebefordras till Stadsbyggnadskontorets planavdelning som ansvarar för planprocessen.

Arbetet med åtgärdsprogrammet kommer att följas upp löpande med en större utvärdering efter halva programperioden samt i slutet av programperioden. Efter halva programperioden kommer en avstämning gällande måluppfyllelse genomföras och vid programperiodens slut kommer stadsbyggnadskontoret följa upp genomförda åtgärder i en större samlad utvärdering. Information om dessa avstämningar kan delges miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Samtliga skolor och förskolor omfattas av bullerkartläggningen och ingår i målet ”Kartläggning av ljudmiljöer utomhus vid förskolor och skolor”. Ett annat mål är ”Genomföra bullerdämpande åtgärder på minst 5 förskolor eller skolor”. Stadsbyggnadskontoret har inte tagit fram någon prioriteringslista än när det gäller förskolor och skolor kopplade till dessa mål. De förslag på åtgärder som kommer tas fram kommer, likt åtgärder i

tidigare åtgärdsprogram, inrikta sig på kommunala verksamheter. Detta på grund av att kommunen inte har rådighet över de privata verksamheterna. Privata aktörer kommer informeras om arbetet med åtgärdsprogrammet och erbjudas rådgivning kring detta.